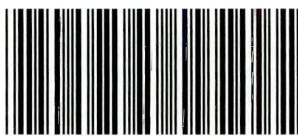

משרד הביטחון

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

התחלת תיק

5233479

מספר משלוח/תיק : 1991 / 242 - 8

תאריך המסמך המוקדם : 01.02.1985

תאריך המסמך המאוחר : 01.02.1985

סימון התיק :

סמ/מ/73/1

מאי 1973

מדוע לא היתה מלחמה

נתוח ארוע התרעתי

כל המוסר תוכן מסמך זה כולו או קצתו
לידיעת אנשים שאינם מוסמכים לכך -
עובר על חוקי בטחון המדינה.
המוצא מסמך זה נדרש למסרו לתחנה הקרובה
של משטרת ישראל או המשטרה הצבאית.

פברואר 1985

242/91
8

סמ / מ / 73 / 1

עותק מס' מתוך ...33...

מסמך זה מכיל דפים

דפי
מס' 9
לקח

תא"ל - י. בן פורת
טל: 486382
490668
סמ / מ / 73 / 1
בה"ד / 15
4 פברואר 1985

מ ב ו א

1. סקירה זו באה לספר את ספור מאי 1973 בקצור ובתמצית.
2. באגדות המודיעין סביב מלחמת יוה"כ רווחו עד כה מספר גרסאות המסבירות את "מאי", ביניהן גם הגרסה שהיתה נחלת ההערכה. בין הגרסאות שרווחו:-
 - א. מאי- היה מהלך סרק, חוליה בשרשרת פעילויות מצריות אשר תכליתן היתה "להרגיל" אותנו למצבי "ספ מלחמה" כחלק מתכנית ההונאה.
 - ב. מאי- מהלך מלחמתי ממשי אשר לא יצא לפועל בגלל פעילות צה"ל אשר הרתיעה את המצרים (תכלת- לבן).
 - ג. מהלך צבאי דמאי ("שריר") שמטרתו ליצור אורה של "ספ מלחמה" במגמה להוות לחץ על המעצמות ערב פסגת ניקסון- ברז'נייב וזאת על מנת לאלץ אותם לקדם פתרון מדיני.
3. האמור בסעיף ג'2 לעיל הוא בתמצית - הערכת אמ"ן כפי שבאה לידי ביטוי בפרסומיו בחודשי אפריל- מאי 1973.
4. במידע אשר קדם ליוה"כ בין מרץ למאי היה מידע אשר יכול היה לתמוך גרסה זו, אך עיקר המידע (כמותי ואיכותי) הצביע על כך שמצרים וסוריה התכוונו ברצינות למלחמה וזו לא התרחשה בגלל לחץ סובייטי.
5. סקירה זו בוחנת מחדש את המידע מאותה תקופה בנסיון להשיב על שלוש שאלות:-
 - א. האם המידע על כוונות מצרים- סוריה לצאת למלחמה במאי 73, מצביע על נחישות החלטה להלחם או הסוס, או לחילופין על תרגיל צבאי כאמצעי לחץ מדיני ("שריר").
 - ב. אם כן מלחמה, מה היעדים האסטרטגיים (מטרות מלחמה) ?
 - ג. מאחר שהמלחמה לא פרצה במועד שהוזכר בידיעות, מה היתה הסיבה לכך ?
6. הסקירה פותחת בהערכה מחדש של אירועי אפריל 73, ממשיכה בבחינת תמונת המצב האיסופית, עוברת דרך הערכת המצב המודיעינית מאותה תקופה ומסיימת בסיכום ומסקנות. הנספחים לסקירה עוסקים ברקע המדיני הבינמפעמתי לארועי אפריל- מאי בוחנים את הפרשה [REDACTED] מפרטים את הידיעות הרלוונטיות לתיזה שעמדו לרשות אמ"ן בזמן, ומתארים את הכרונולוגיה של הארועים.
7. מסיבת בטחון מקורות ומדיניות סוכנות האיסוף הנוגעת לענין נאלצנו להפיץ סקירה זו בשתי גרסאות. גרסא א', בעותק יחיד, הכוללת גם מידע ממקורות רגישים (לראמ"ן בלבד). גרסא ב', בתפוצה רחבה אשר בה מצורפים די ידיעות להבין את מקורה של התיזה המוצגת במהלך הסקירה.

הסקירה נכתבה על ידי
סרן (מיל.) ד"ר לויטה
המבוא והנספחים בידי
הח"מ, אשר נושא
כאחריות לכל תוכנה.

י. בן פורת - תא"ל.

א ר ו ע י א פ ר י ל - מ א י 1973 ב מ ב ט ל א ח ו ר .

ה ק ד מ ה .

8. רבות נאמר ונכתב על תרומתה של הערכת המודיעין במאי 1973 לכשלון הערכת באוקטובר אותה שנה.
9. בפרספקטיבה הסטורית ניתן לומר כי ארועי אפריל-מאי 1973 לא הובנו כהלכה על ידי אמ"ן. למרות שההערכה הבסיסית בדבר סבירותה הנמוכה של מתקפה ערבית במאי הוכחה בדיעבד כנכונה, הסיבות לכך שונות לחלוטין מאילו שהיוו את הבסיס להערכת אמ"ן. המצרים והסורים התכוונו ברצינות לפתוח במלחמה במהלך חודש מאי, אך עצרו בהם בשל לחץ חזק מצד ברה"מ לדחות את מועד המלחמה. הצלחת ההערכה היתה איפוא במידה רבה תוצאה של צירוף מקרים מוצלח.
10. שורשי הכשלון המודיעיני של אוקטובר 1973 נעוצים לא בהצלחה של אפריל-מאי לכשעצמה, אלא בהעדר הפקת לקחים מודיעיניים ובחינה מעמיקה של הארוע בתקופה שבין מאי לאוקטובר. לו הובן הארוע כהלכה באותה עת היה מתברר כי היעד האסטרטגי הערבי (שבירת הקפאון המדיני) שונה מזה שנתפס ע"י אמ"ן עד אז ובהתאמה הקונצפציה המפורסמת, (כי מצרים לא תפתח במלחמה ללא יכולת משמעותית של תקיפה בעומק) לא היתה מתחזקת (כפי שארע בפועל) אלא מתערערת והשפעתה המזיקה ספק אם היתה שורדת.
11. העניין בניתוח הערכת המודיעין של מאי 73 איננו רק, או אפילו בעיקר, בהקשר של תרומתה לכשלון המודיעיני ביום הכיפורים. עיקר חשיבות הניתוח הוא בזיהוי והמחשת הכשלים שהביאו לטעות בהערכה במגמה להפיק לקחים שיאפשרו להמנע מהם בעתיד. מעבר ללקחים הספציפיים (שיובאו בגוף העבודה) יש לעובדה זו מסקנה אחת עיקרית וברורה: תחקור והפקת לקחים של הצלחות וכשלונות כאחד חייב להיות נכס צאן הברזל לא רק של מבצעים אלא גם של מודיעין העוסק בניתוח ההערכה וחיזוי של מאורעות הנובעים ומתפתחים אחד מתוך השני.
12. בדפים הבאים מובא תאור וניתוח של ארועי מאי 1973 כפי שהם מצטיירים אך ורק מחומר הגלם המקורי שהיה מצוי בזמנו בידי המחקר וההשוואה לדרך שבה תוארו והוסברו בזמנו ע"י אמ"ן מחקר.
13. לבסוף, ולמען הסר ספק, מן הראוי להדגיש כי איננו מייחסים לסקירה זו חשיבות כלשהי ב"שכתוב ההסטוריה" לשמה או כחקירה על תקן של "חכמה שלאחר מעשה". אין ספק כי הכשלים בהערכה שנתגלו במהלך העבודה נראים כה ברורים רק בדיעבד, ומכל מקום הם אינם נחלתה רק של קבוצת מעריכים אחת בנקודת זמן ספציפית. מטבע אופיים כשלים אילו הם אוניברסלים וטרנס-טמפורליים, אך הדרך היחידה להתמודד הינה בהגברת המודעות להם וזוהי איפוא המטרה אותה באה לשרת עבודה זו.

ע י ק ר י ה ה ע ר כ ה מ ח ד ש .

14. עיון מחדש בחומר הנוגע למגמת מצרים וסוריה בסכסוך במהלך אפריל- מאי 1973 מצביע ברור על כך ששתי המדינות נערכו לפתוח במלחמה נגד ישראל ב- 19 במאי 1973.
15. הכנות כלליות לחידוש הלחימה בחודש מאי נעשו כבר בסוף 1972 - ראשית 1973. אך רק בסוף חודש מרץ, לאחר שביקורי חאפט' איסמאעיל בוושינגטון ובמוסקבה (במהלך חודש פברואר) שכנעו אותו שהסדר מדיני אינו בהישג יד, הודיע הנשיא סאדאת לשר המלחמה כי קבע את ה-19 במאי (יום שבת וליל ירח) למועד הפתיחה במערכה. הכוונה המקורית היתה לפתוח במלחמה ב-14 באפריל (יום שבת וליל ירח) אך המועד שונה כמעט מיד ל-19 במאי לאחר שצמרת הכוחות המזוינים הזהירה כי לא תספיק להשלים את ההכנות למלחמה בלוח הזמנים המקורי. בהתאם לתכנון המצרי המלחמה היתה אמורה להסתיים לפני סוף מאי.
16. ביקור פתע שערך אחמד איסמאעיל עלי שר המלחמה המצרי בלווית ראש אג"מ ומפקדי ח"א וההגנ"א בסוריה בין 30 במרץ ו-2 אפריל שימש, ככל הנראה, לעדכון הצמרת הסורית בדבר ההחלטה שנתקבלה ביחס למלחמה ועיתוייה, ולתאומים צבאיים.
17. מטרת המלחמה, כפי שנקבעה על ידי סאדאת בתאום עם הסורים, היתה לשבור את הקפאון המדיני ולהביא את המעצמות ללחוץ על ישראל לעשות ויתורים מרחיקי לכת שיביאו להסדר מדיני של הסכסוך. לשם כך תוכננה מתקפה קצרה (5-7 ימים) ומוגבלת במטרותיה הצבאיות (צליחת התעלה ותפיסת השטח שעד למעברים, כיבוש רמה"ג) בה ינוטרל חיל האוויר הישראלי בראש ובראשונה על ידי טילי קרקע - אוויר.
18. בתקופה שבין סוף חודש מרץ וראשית חודש מאי התנהלו במצרים וסוריה הכנות אינטנסיביות לחידוש הלוחמה ב-19 במאי. ידוע לנו במפורש כי במצרים התגלגל נוהל קרב בהתאם. במקביל להכנות הצבאיות לחידוש הלחימה נעשו תאומים מדיניים וצבאיים בין מצרים וסוריה ובין מדינות ערב נוספות (לוב, ירדן, עיראק, אלג'יריה, מרוקו, ערב הסעודית ועוד). פרוט הצעדים הצבאיים המדיניים שננקטו כהכנה לחידוש הלחימה ראה בנספח ג'.
19. בין 23-25 באפריל ערך הנשיא אסד ביקור חשאי במצרים לצורך דיונים עם הנשיא סאדאת (ב-ב' בורג' אל ערב) על המלחמה הקרובה. במהלך הדיונים נידונה התנגדות הסובייטים לפתיחת מלחמה נגד ישראל קודם לועידת הפסגה ברז'נייב- ניקסון, התנגדות שנשמעה מפי דפלומטים סובייטים ונמזרח אירופאים בכירים.
20. בעקבות ביקור במצרים ולאור תכנוני המלחמה הקרובה ערך הנשיא אסד ביקור פתאומי וחשאי בברה"מ, ככל הנראה בין ה-3-4 במאי. במהלך הביקור הובהרה לנשיא אסד באורח חד משמעי ההתנגדות הסובייטית (שכבר הושמעה קודם לכן) בצינורות אחרים לעריכת המלחמה בעיתוי שנקבע וזאת לאור ועידת הפסגה המתוכננת בין ברז'נייב- ניקסון במחצית השניה של חודש יוני. עם זאת, הבטיחו הסובייטים להעלות בדחיפות את נושא המזה"ת בוועידת הפסגה הקרובה, כך הביעו נכונות לסייע למצרים וסוריה ביעוץ ובנשק להכנותיהם למלחמה במועד אחר. בהקשר זה אף חזר עם הנשיא אסד ממוסקבה מפקד חיל האוויר הסובייטי לבדוק את צורכיה של סוריה בתחום האוויר לקראת העימות עם ישראל.
21. בראשית מאי, עם חזרתו של הנשיא אסד ממוסקבה ולאור דרישתם התקיפה של הסובייטים מחד והבטחותיהם מאידך, החליטו המצרים והסורים להקפיא את ההחלטה על פתיחת המלחמה, בהמתנה לתוצאות ועידת הפסגה. סביר שהסכום הסופי בעניין זה נעשה בסמוך למועד ביקורו של שר המלחמה המצרי בסוריה ב-8 במאי. יתכן שההקפאה נעשתה בשלבים תחילה נדחה המועד, משיקולים צבאיים ומדיניים לסוף מאי ראשית יוני ואח"כ (לאחר שובו של אסד ממוסקבה) הוקפאה התכנית עד לסוף הפסגה.

22. משנפלה ההחלטה על הקפאת המלחמה החלו מאמץ מדיני והסברתי שנועד להפעיל לחץ על המעצמות ובעיקר ברה"מ, במגמה להבטיח שנושא המזה"ת אכן יזכה לטיפול הולם במסגרת ועידת הפסגה של ברז'נייב וניקסון. עם זאת ככל הנראה נמשכה במקביל הפעילות בתחום הצבאי שנועדה להכשיר את הקרקע לחידוש הלוחמה, במידת הצורך, בשלהי 1973. במסגרת זו אף נערך ביקורו של הרמטכ"ל הסורי מוצטפא טלאס במצרים בין ה-8-6 ביוני וביקור של סאדאת בסוריה בין ה-12-16 ביוני.

23. תוצאותיה המאכזבות בהקשר למזה"ת של ועידת הפסגה ברז'נייב וניקסון (הנושא בקושי נידון) הדחימו את הנשיא סאדאת וגרמו לו מפח נפש רב. הנשיא סאדאת עשה מאמץ לוודא כי הפרסומים הגלויים על תוצאות ועידת הפסגה אכן משקפים נאמנה את מה שארע בפועל (ע"י שיגורו של יועצו לבטחון לאומי חאפט' איסמאעיל למוסקבה בין ה-11 ל-14 ביולי). ובמקביל קבע את סוף ספטמבר-ראשית אוקטובר כלוח הזמנים החדש למלחמה.

ת מ ו נ ת ה מ צ ב ה א י ס ו פ י ת .

24. להלן תמצית סלקטיבית של הידיעות שנתקבלו עד אוקטובר 1973 מכלל מקורות האיסוף החיוניות להכנת הפעילות הערבית בחודשים אפריל-מאי 1973.

כוונות.

א. ידיעות ממקורות מהימנים כי בסוף 1972 (עם החלפת שר המלחמה צאדק באיסמאעיל עלי) חודשו במצרים ההכנות לפתיחת המלחמה, התקבלו באמ"ן כבר במהלך חודש ינואר. ידיעה אחת נקבה בחודש מאי כמועד שנקבע לחידוש הלחימה.

ב. ידיעות נוספות על הכוונה לפתוח במלחמה במאי התקבלו באמ"ן בראשית חודש אפריל, ובזרם הולך וגובר ממחצית החודש. הידיעות התקבלו משורה ארוכה של מקורות [REDACTED] בכללם מספר ניכר של מקורות מהימנים. רבות מהידיעות הצביעו הן על העיתוי הצפוי לפתיחת המלחמה (19 במאי) הן על היעד האסטרטגי של המלחמה (שבירת הקפאון המדיני על ידי מהלך צבאי בעל יעדים טריטוריאליים מוגבלים מאד בסיוע טילי קרקע אויר) והן על שיתוף הפעולה והתאום הצבאי בין סוריה למצרים לשם כך. מספר מקורות אף הצביעו על ההתנגדות הסובייטית לפתיחת המלחמה, לפחות בעיתוי שנקבע.

ג. ידיעות שהתקבלו ממספר רב של מקורות [REDACTED] משלהי מאי ואילך, בכללם אותם מקורות מהימנים, הצביעו על הקפאת הכוונה לפתיחת המלחמה או דחייתה למועד כלשהו בחודש יוני או יולי. נתנו מספר הסברים לדחיית פתיחת המלחמה, אך הסבר דומיננטי היה הלחץ הסובייטי לדחות פתיחת המלחמה עד לאחר פסגת ברז'נייב-ניקסון, לחץ שהיה מלווה [REDACTED] הבטחה לקדם הפתרון המדיני של הסכסוך במזה"ת במהלך הפסגה האמריקאית - סובייטית במחצית השנייה של חודש יוני.

הכנות.

25. להלן תמצית הפעילות להכנות למלחמה (פירוט הידיעות ראה בנספח ג'):-

א. מצרים.

- * אימונים אינטנסיביים ללחימה לצליחה ולפריצת הסוללה מחליפים אימונים שגרתיים.
- * קידום תחמושת לחזית ולבסיסי האויר.
- * שינויי הערכות - קידום כוחות מהעורף לחזית ולאזורי כינוס והערכות.

- * פעילות קרקעית אינטנסיבית באזור התעלה (דיפוני צליחה, משטחי ירידה למים, ביצורים).
- * שיפורים מזורזים במערך הקשר השליטה והבקרה, בכלל זה של מפקדות קדמיות, חפ"קים ומוצבי שליטה.
- * הכנות לכניסה למערך חירום.
- * כוננות בזרועות הים היבשה והאוויר.
- * קריאת מילואים.
- * השמשה והעלאת כשירות מבצעית מזורזת של אמל"ח, בכלל זה מאחסנה.
- * השלמת תקנים.
- * הכנות לפשיטה לשרם ולחסימה מיצרי באב אל מנדב (כוחות קומנדו, סד"גים, משחתות).
- * תאומים צבאיים (סוריה, לוב, ירדן).
- * רכש מזורז ומסיבי של כמויות חריגות של דלק.
- * הכנת העורף האזרחי ללחימה (בתי חולים, הג"א, מזון וכו')
- * הסוואת מתקנים חיוניים.
- * הפסקת השתלמויות וקורסים.
- * תאומים מדיניים להטלת חרם נפט.

ב. סוריה.

- * קדום כוחות לחזית: חת"מ, טילים וכדומה.
- * אימונים אינטנסיביים וחריגים בכוחות היבשה וחיל האוויר, ביחידות שבעורף ובחזית הכוללים אימוני מעבר תעלת נ"ט, תנועות שריון בלילה לחימת לילה, אימוני שימוש בנשק חדש, תקיפה "בפרופילים מבצעים", בטיסות הקרב וכו'.
- * כוננות מוגברת בזרועות היבשה הים והאוויר נקיטת צעדי ספיגה.
- * קריאות מילואים והשלמת תקנים.
- * פעילות קרקעית להשלמת מתקני אחסנה לתחמושת ומפקדות.
- * סיור צירים על ידי מפקדים.
- * השלמת תכנית מתקפה מפורטת על רמה"ג.
- * תאומים מדיניים וצבאיים עם מצרים, לוב, ירדן, אלג'יריה ומרוקו, לתגבור ממשי בכוחות ואמצעים משתי האחרונות.
- * הכנת דעת הקהל לחידוש הלוחמה.

הערכת המצב המודיעינית.

26. כבסיס להערכת כוונות הערבים באפריל-מאי 1973 שמשם קונצפציה לפיה פתיחת מלחמה יזומה ע"י מצרים כנגד ישראל תיתכן רק במצב שבו חל שינוי משמעותי "בהערכה האישית של סאדאת לגבי מצבו הפנימי וסיכוייו במקרה חידוש הלחימה" ו/או ב"הערכת מצרים את יחסי הכוחות הצבאיים" (1).
27. בדיקת שני המרכיבים העיקריים של "הערכת המצב של מצרים" הביאה את מעריכי המודיעין למסקנה כי "לא חל שינוי מהותי לרעה במעמדו של סאדאת" וכי הוא "מודע לסיכון הרב למעמדו ולהמשך שלטונו, אם יוביל את מצרים לכשלון צבאי נוסף". בבדיקת המרכיב השני של המשוואה, הגיעו המעריכים למסקנה כי "אין סימנים שחל שינוי מהותי במרכיבי העוצמה המצרית, היכולים להביא, אובייקטיבית, לשינוי הערכתה של צמרת הצבא ו"כי גם המצרים יודעים שלא חל שינוי במאזן הכוחות הצבאיים" (2).
28. המסקנה הבלתי נמנעת של הבדיקה על פי פרמטרים אלה היתה כי "אופציה צבאית איננה הגיונית אם תשקול הצמרת המצרית את סיכויי הצלחתה מראש ע"י בדיקת השינויים במאזן הכוחות" (3). וכי "מבחינה לוגית זו תהיה טעות עבור מצרים לפתוח במלחמה" (4).
29. מאחר ולא נבחנה כלל האפשרות של צמרת המצרית יעד אסטרטגי שונה ובהתאמה נוסחה אחרת לחישוב סיכויי ההצלחה, הרי שהמסקנה הבלתי נמנעת של הערכת המצב המודיעינית היתה כי האפשרות שתחודש המלחמה בטווח הקרוב הינה, בשלב זה, "נמוכה" (5) אפילו "מאד נמוכה" (6).
30. כפועל יוצא של ניתוח זה, ראו מעריכי המודיעין בצעדי הערבים במהלך החודשים אפריל-מאי 1973 לא יותר מאשר נסיון מצרי, בשתוף מדינות ערב אחרות, "ליצור עמדת כח". הפעילות הערבית נתפרשה כמאמץ "ליצירת אווירה" "לערב התפוצצות כוללת" במגמה "למקד מחדש את תשומת לב המעצמות למשבר". כמטרה משנית של הפעילות ראה אמ"ן את הנסיון המצרי "לנצל את האווירה כדי להשתיק את הבקורת ואת הגורמים העויינים השונים לשלטונו של סאדאת" (7).
31. בהתאמה, "ידיעות העשויות להצביע לכאורה על הכנות צבאיות ומדיניות מצריות לקראת חידוש הלחימה" הוסברו כמשקפות צעדים שלא נועדו אלא "להקנות אמינות לאיומי המלחמה" (8). לידיעות נוספות רבות בעלות ערך התרעתי מובהק אשר לא התיישרו עם הסבר זה נתנו הסברים נפרדים רבים ומגוונים כגון: "חשש מפני כוחותינו", "תגובות לפעילות כוחותינו", תרגיל כוננות לרגל ארוע (ביקור חשוב, יום העצמאות הישראלי...) ועוד.
- ידיעות התרעיות רבות ("סימנים מעידים") אוזכרו בפרסומי אמ"ן למיניהם מבלי שניתן להם הסבר כלל.
32. במיוחד בלטה העובדה כי נתנו הסברים נפרדים להתרחשויות בסוריה ובמצרים. בחלק הסורי של הערכת המצב המודיעינית נקבע "שניתן לפרש את הידיעות (לגבי הפעילות הסורית) כהכנות ליוזמה התקפית... אך באותה מידה ניתן לפרש כהכנות להגנה לאור חששות הסורים מפני תקיפה ישראלית" (9). אך לאור ההנחה (המעוגנת אף היא בקונצפציה) שסוריה לא תצא בגפה למלחמה ומאחר ולא נראתה באופק יציאה מצרית למלחמה (בהתבסס על ההגיון שצוין לעיל) בשקלול הסופי נקבע כי הסבירות הכוללת למלחמה מוערכת כנמוכה, אפילו נמוכה מאד.
33. העובדה שבחודשים אפריל-מאי 1973 לא פרצה מלחמה נתפרשה ע"י אמ"ן, בתקופה שקדמה למלחמת יוה"כ, לא רק כמוכחה את נכונותה של הערכת אמ"ן בדבר סבירות המלחמה, אלא גם ומשמעותי יותר, כמחזקת את התיזה הבסיסית לפיה:

"הסיבה העיקרית מבחינה צבאית לכך שאין מלחמה היא ההרגשה וההערכה הערבית, שכוחות האוויר שלהם אינם מספיקים למלחמה עם איזה סיכוי להצלחה, כאשר הסיבה העיקרית לכך, כפי שנראה לערבים, היא העובדה שמטוסי הקרב הערבים אינם מסוגלים מבחינה טכנית להגיע, פרט (צ"ל כנראה: בפרט) ממצרים, לשדות התעופה של חיל האוויר הישראלי ברופיל נמוך עם מטען משמעותי של פצצות" (10).

ס י כ ו ם ו ל ק ח י ם

34. המסקנה הכללית, והחשובה ביותר, הנובעת מעבודה זו הינה הצורך לבצע מדי פרק הזמן בחינה מחודשת של הערכות מודיעין, הן כאלה שנראות בדיעבד כמוצלחות והן כאלו שהופרכו. לבחינה כזו יש חשיבות הן לצורך הבנת המאורעות בעתיד, והן כהיזון חוזר למעריכים ממנו יוכלו להפיק לקחים למען ימנעו משגיאות העבר.

35. מסקנות נוספות לסקירה זו נוגעות לכשלי הערכה רווחים הנעשים מבלי משים אך פגיעתם רעה. המודעות להם עשויה לצמצם את שכיחותם :-

א. הנטיה לפרש ידיעות בודדות או פעולות וארועים בודדים מבלי לבחון את השלכותיהם לגבי תמונת המצב הכוללת. שיטה זו מאפשרת למעריך להמעיט מחשיבותם של ידיעות וארועים אשר אינם עולים בקנה אחד עם ההערכה הרווחת.

ב. הנטיה לתת לפעילויות חריגות הסברים שבלוניים אשר אין להם תומכין של ממש בידיעות. במקרה שלפנינו בלטה הנטיה לייחס פעילויות חריגות בראש ובראשונה לחשש מפני כוחותינו. הסברים רווחים נוספים לפעילויות חריגות היו תרגיל / אימון (מבלי להכנס לעומק העניין), תחלופת כוחות, ביקורים של אח"מים וכ'. אין ספק כי במקרים לא מעטים הסברים אלו אכן תקפים. אלא, שעצם השימוש הבלתי מבוקר בהם הופך אותם למסוכנים, שכן מתן הסבר (קלוש ככל שיהיה) לתופעה מסוימת יוצר אצל המעריך תחושה בלתי מודעת לפיה הוא פתור מלהמשיך לבחון ולהסביר את הארוע או התופעה. השארתן של שאלות פתוחות היא היוצרת את התמריץ להמשיך לדוש ולחפור בהן, לקשרן לידיעות קודמות וחדשות ולאכוון מאמצי איסוף במגמה להגיע לתשובה.

ג. בעיה שלישית, שעמדנו על חשיבותה בהקשר אחר (דפי לקח מספר 8 מה-31 בדצמבר) היא הנטיה להשתמש כתגובה לאינפורמציה חדשה וסותרת, בהסברים שונים, אחרים ונוספים לאותו ארוע ותופעה זאת מבלי לבחון מחדש את תקפותה של התיזה הבסיסית.

ד. בעיה נוספת, ויתכן החמורה מכולן, נוגעת לנסיון לכפות את הגיון המעריך על אובייקט ההערכה. בנסיון לחפות על הקושי להבין לצפונות ליבו של אובייקט ההערכה (המדינאי היריב) נטו המעריכים לייחס לאובייקט ההערכה במקרה שלפנינו - נשיא סאדאת - את צורת החשיבה ומערכת השיקולים שלהם. כן רווחו בהערכות אמ"ן דאז ביטויים ש"אופציה צבאית איננה הגיונית" עבור המצרים, ש"השיקול ההגיוני שולל את האפשרות כי סאדאת מתכוון בזמן הקרוב לפתוח במלחמה נגד ישראל" (11), ו"שמבחינה לוגית - זו תהיה טעות עבור המצרים לפתוח במלחמה" (12). העיוות בהערכה שנבע מגישה זו החריף עוד יותר כתוצאה מהנטיה לזלזל בהגיון הערבי "כל עוד ישלוט אצלם ההגיון במגבלות הערביות" (13). כתוצאה מכשל פסיכולוגי זה לא הצליחו מעריכי אמ"ן דאז להבין את היעד האסטרטגי המצרי של מלחמה שיעדיה הצבאיים - קרקעיים מצומצמים ביותר (ועיקרה נסיון לנצל פעילות צבאית לשבירת הקפאון המדיני) וזאת למרות שהיו בזמנו שפע של ידיעות, בכלל זה מקורות מהימנים, שהצביעו על הלך מחשבה זה בקרב הצמרת המצרית.

36. לבסוף, יאיננו יכולים להמנע מהמסקנה הנוגעת למשמעות ההסטורית הרחבה יותר של הטעות בהבנת המהלך המצרי - סורי בחודשים אפריל - מאי 1973. אילו הובן באמ"ן (בין מאי ואוקטובר) שהמצרים והסורים היו נחושים בדעתם לצאת למלחמה והם דחו אותה לא משום ש"לא יכלו" או "לא רצו" אלא מפני שנכנעו לדיקטט סובייטי המלווה בהבטחה מפורשת לקדם את ענינם בועידת הפסגה האמריקנית-סובייטית, יש להניח שקל היה הרבה יותר להבין בזמנו את הדינמיקה שהובילה למהלך הצבאי באוקטובר. אז, בניגוד למאי, לאחר שנכזבה סופית התקווה להסדר מדיני והוסרו הבלמים הסובייטיים ולאחר שהגיע אמל"ח נוסף (סקאד, טק"א) - יצאה המלחמה לדרך. אי לכך, שורשי הטעות ערב יוה"כ טמונים באי הבנה מהלך מאי אשר את כל כולו קראנו במידע שהיה מצוי בזמנו בידי אמ"ן בין החודשים יוני אוגוסט 1973.

ר ש ל מ ת ס י מ ו כ י ו .

1. סקירת מודיעין מיוחדת 73 / 43 מ-14 אפריל 1973 "נסיון מצרי ליצור עמדת כח ומטרות".
2. כנ"ל.
3. כנ"ל.
4. פרוטוקול סטנוגרפי מ יום 18.4.73.
5. סקירת מודיעין מיוחדת 73 / 43.
6. פרוטוקול מיום 18.5.73.
7. סקירת מודיעין מיוחדת 73 / 43.
8. כנ"ל.
9. סיכום מודיעין שבועי מס' 73 / 18 26.4.73 - 3.5.73.
10. פרוטוקול מיום 17.9.73.
11. סקירת מודיעין מיוחדת 73 / 43.
12. פרוטוקול סטנוגרפי מיום - 18.4.73.
13. פרוטוקול מיום 24.4.73.

נספחים

- * נספח א : הרקע המדיני הבינמעצמתי.
- * נספח ב : פרשת מאי 1973, כסוגיה בתורת האותות והרעשים.
- * נספח ג : תמצית ידיעות על ההכנות למלחמה באפריל- מאי 73.
- * נספח ד : כרונולוגיה של ארועים.
- * נספח ה : אינדקס לידיעות המפתח.
- * נספח ו : הידיעות :- גרסא א' (ראמ"ן)
גרסא ב' (רגיל)
- * נספח ז : קטעים מהערכות אמ"ן במעמד קברניטים, ושתי סקירות אמ"ן / מחקר.

ועידת הפסגה ברז'נייב - ניקסון - יוני 1973 -
רקע לאירועי מאי.

1. הדעות חלוקות עד היום מה הניע את ברה"מ לחתימת הסכם סאלט ב-1972 - ארוע דרמתי בעל חשיבות הסטורית, אשר סימל את סיום המלחמה הקרה - וראשיתו של תהליך ההפשרה הבין-גושי.
2. בתחום האינטרסים של מדיניות החוץ והבטחון יש סברה שברה"מ שאפה להגיע תחת מעטה סאלט לעליונות צבאית ויש המקבלים את גרסת הסובייטים שהסתפקו באיזון כוחות עם המערב.
3. גם אם בסוגיה זאת יש חילוקי דעות הרי אין ספקות ביחס לתועלת אשר ברה"מ שאפה להפיק מההסכם וההפשרה, בתחום הכלכלי.
4. האינטרס המידי הסובייטי התמקד בכמה נושאים :-
 - א. לזכות במעמד "מדינה מועדפת ביותר", אשר פרושו מילווות נדיבות בריבית נמוכה ותנאי סילוק נוחים.
 - ב. שחרור טכנולוגיה מתקדמת.
 - ג. הסכמי סחר.
5. שנה לאחר חתימת ההסכם "סאלט" התקיימה בושינגטון ב-19 ביוני 73 פגישת פסגה ראשונה במסגרת היחסים החדשים בין ניקסון - לברז'נייב כדי למסד את היחסים הבילטרליים בין המעצמות במסגרת הדה-טאנט. פגישה זו נועדה להיות ראשונה בסדרה פריודית קבועה.
6. להסכמים הכלכליים - טכנולוגיים אשר נבעו ממסגרת חוזה סאלט היתה חשיבות ממדרגה עליונה לסובייטים בכמה תחומים :-
 - א. להביא לשיפור ברמת החיים של אזרחי ברה"מ על ידי רכישות מזון, בעיקר גרעינים, ולמימון הרחבת תעשיית הצריכה האזרחית.
 - ב. פיתוח שדות הנפט בסיביר נתקל בקשיים טכנולוגיים מחמת חסרוננו של ציוד קידוח מיוחד אשר היה ברשות ארה"ב בלבד.
 - ג. טכנולוגיה מתקדמת בתחום האלקטרוניקה והמחשבים לכל היישומים ובעיקר לקידום המו"פ הצבאי.
 - ד. רכישת מכונות, ורכב הנדסי כבד לפרוייקטים של בינוי וסלילה. (כגון: - סלילת מסילות ברזל, צנור הגז הטרנס אירופי).
7. על רקעשאיפות של הסובייטים לקצור את פירות הסכם סאלט, מתברר להם אי שם בין החודשים ינואר - מרץ 73 שמצרים וסוריה מתכננות לפתוח במלחמה באפריל - מאי 73. ועתה ממה נפשך.

8. אם הלקוחות הסובייטים יוצאים למלחמה יזומה נגד ישראל הרי שיש אינטרס סובייטי שמלחמה זאת תוכתר בהצלחה מלאה או לפחות חלקית. אחרי תבוסת 1967 אין ברה"מ יכולה להרשות לעצמה מפלה נוספת אשר יכולה להסתיים באובדן כל עמדותיה במזה"ת.
9. מאידך עצם הרעיון של חידוש הלחימה לא רק שלא עולה בקנה אחד עם רוח הדה-טאנט אלא גם אם יהיו לערבים השגים עלולים הם לסכן את הסיכוי של קיום הפסגה ביוני 1973. ואם לא את עצם קיום הפגישה הרי לבטח יפגעו בסיכוי להשיג השגים כלכליים עבור הסובייטים. כי אם הלקוחות הסובייטים זוכים הלקוח האמריקאי מפסיד - קרי פגיעה באינטרס אמריקאי. קוד התקשורת הבין-מעצמתי בסוגיות מסוג זה, בהיר, וברור. התרתה אלאי מניעתה של התקפה מצרית סורית, גם אם לא סותרת את הסכם סאלט, (כיוון שזה לא הכליל את המזה"ת) הרי לשני הצדדים ברור שאין מלחמה כזאת מתיישבת עם רוח הדה-טאנט והפשרה בין - גושית.
10. מכל מקום לבוא לווינגטון ביוני, לבקש ולקבל נכסים כלכליים אחרי מלחמה ערבית מוצלחת, לבטח לא מתיישב עם שום הגיון פוליטי ובעיקר לא עם שכל ישר. על כן מניעתה של מלחמה בין מצרים סוריה וישראל, לפני קיום הפסגה וחתימת ההסכמים הכלכליים מסחריים הצפויים, הופך בחודשים אפריל - ראשית מאי, לאינטרס סובייטי ממדרגה ראשונה. התרחשות מלחמה כזאת נוגדת ניגוד חריף, ומסכן השגת אינטרס סובייטי חיוני. לברה"מ יש מעט להרויח ממלחמה מוצלחת והרבה מאד מה להפסיד. בין רווח צפוי והפסד אפשרי אין איזון סביר.
11. זו לפי השערותנו הערכת המצב הסובייטית. הצעדים והלחצים אותם הם מפעילים על סוריה ומצרים להמנע ממלחמה לפני הפסגה מאמתים לדעתנו השערה זאת.
12. עד כאן ביחס לציפיות הסובייטים מהפסגה לפני התכנסותה.
13. בפועל היו השגי ברז'נייב פחותים ביחס לתקוות ולציפיות. שנה לאחר חתימת סאלט 1 רבו בארה"ב הערעורים וההרהורים ביחס לכנותם של הסובייטים לקיים את כללי המשחק בתחום החימוש. על הסכם סאלט עצמו נתכה בקורת קולנית מצד קבוצת ניצים רבת השפעה בשתי המפלגות. הנשיא ניקסון וממשלו אותה עת בעיצומו של משבר ווטרגייט. כל אלה השפיעו לצמצום השגי ברז'נייב בתחום ההסכמים הכלכליים.
14. הסובייטים לא השיגו את מבוקשם העיקרי "מעמד מדינה מועדפת" אך כן נחתמו מספר הסכמים בתחום הסחר, טכנולוגיה, התחבורה והתרבות.
15. לערבים היו ציפיות והבטחות שהסכסוך הישראלי ערבי יועלה כנושא לדיונים בפגישת הפסגה וקיוו להשגים מדיניים לקידום ענינם.
16. כאשר הסתיימה הועידה והתברר שענינם כמעט לא נידון ובהודעת הסיכום אין החלטות אופרטיביות עורר הדבר אכזבה, זעם ותסכול רבים.
17. יתכן והשינוי במציאות הפוליטית בווינגטון של יוני 1973, אשר אף לא ספקה את ציפיות הסובייטים עצמם ועובדה שהללו לא הצליחו לקדם את העניין הערבים בפורום זה תרמו לשחרור הבלמים הסובייטים בנוגע לכוונות המלחמה הסוריות מצריות, בלמים אשר הוכיחו את יעילותם בחודשי אפריל ראשית מאי 1973.

תַּמְצִית הַיְדִיעוֹת עַל הַהַכְנוֹת לַמַּלְחָמָה

בַּחוֹדֵשִׁים אֶפְרֵיל - מַאי 1973.

תַּאֲרִיךְ הַיְדִיעוֹת מֵרֵץ - מַאי. (מֵתֵן לְקִטִּים וִידִיעוֹת).^{סִקְנִית}

מַצְרֵי

צַבָּאִי

חֵיל אוֹיֵר מַצְרִי.

1. העֵבֶרֶת שְׁתֵּי טִיִּיסוֹת מַטוֹסִי מִירָאג' אִמ-5 (18 מַטוֹסִים) וְהַתְשָׁתִית שֶׁלָּה מְלוֹב לִשִׁית טִנְטָה בַּמַּצְרִים. הַמַּטוֹסִים מִיּוֹעֲדִים לְתַקִּיפַת מַטְרוֹת עוֹמֵק בִּישְׂרָאֵל.
2. הַעֵבֶרֶת 16 מַטוֹסִי הַנָּטֵר עִירָאקִיִּים לִשִׁית קוֹסֶנָה שֶׁבַּמַּצְרִים.
3. תּוֹסַפַת מַטוֹסִים לִשֵּׁם הַשְׁלַמַת תַּקְנִים בְּטִיִּיסוֹת מִיג-21 וְסוּחוּי-7 הַמַּבְצָעִיוֹת. הַהִשְׁלָמָה בָּאָה מִמַּטוֹסִים שֶׁנִּמְצְאוּ בֶּאֱחָסְנָה.
4. הַכְנוֹת לַפְרִיסַת מַטוֹסִים לְשִׁדוֹת חִירוֹם דּוֹגְמַת : מִנְזָלָה, בְּלִטִּים, פֶּאִיד, כְּסַפִּירִית וְעוֹד.
5. תַּכְנִית וְהַכְנוֹת לְבִיצוֹעַ פִּיזוֹר וּפְרִיסָה שֶׁל חֲטִיבוֹת הַלִּיקוֹפְטֵרִים לִשִׁית נּוֹסָפִים לֹאֵלָה בָּהֶם הֵם מַצּוּיִים.
6. כֵּנֶס מַפְקֵד חֵיל הָאוֹיֵר עִם מַפְקְדֵי הַחֲטִיבוֹת הָאוֹיִרִיּוֹת וּמַפְקְדֵי שְׁדוֹת תַּעוּפָה בְּמִרְכֵּז הַמַּבְצָעִים שֶׁל חֵיל הָאוֹיֵר.
7. שִׁיפּוּצֵי מַסְלוּלִים בְּשִׁדוֹת תַּעוּפָה (דּוֹגְמַת : מִנְצוּרָה, אִבּו-חַמָּאד), וְהַשְׁלַמַת בְּנִיית דִּט"קִים.
8. הַעֵבֶרֶת טִיִּיסַת הַטו-16 נוֹשֵׂאִי"הַקְלֵט", הַמַּתוֹכְנֶנֶת לַפְּגוֹעַ בִּיעֲדִים אִסְטֵרֵטִגִּים בִּישְׂרָאֵל, מִשִׁית אִסּוּאן לִשִׁית קֶהִיר - מַעֲרָב.
9. בְּדִיקוֹת תַּקִּינוֹת וּמַצְאֵי תַּחֲמוּשֶׁת וְחוֹמְרֵי נַפֵּץ בְּטִיִּיסַת מִי-8 בִּשִׁית לוֹקְסוֹר.
10. בְּתַאֲרִיכִים 17-18 אֶפְרֵיל הוֹפְסִקוּ טִיסוֹת הָאִימוֹנִים שֶׁל הַמַּטוֹסִים הַקְּרִבִּים וְהַמַּבְצָעִים שֶׁל חֵיל הָאוֹיֵר לִשֵּׁם עֲרִיכַת בַּקּוֹרַת בַּמַּטוֹסִים וְהַרְצָאוֹת.
11. [REDACTED]
12. נַעֲשׂוֹת פְּעוּלוֹת קְדַחְתָּנוֹת וּמַאֲמָץ מוֹגֵבֵר לְתַקּוֹן וְהַעֲלָאת שְׁמִישוֹת מִכ"מִים (פ-15 ו"סְקוּוֹטָא"), וְהַצְבַת מִכ"מִים חֲדָשִׁים לְהַשְׁלַמַת הַרְשַׁת [REDACTED] דּוֹגְמָא לְמַאֲמָץ כִּזֶּה, מוֹשָׁקַע בְּתַחוּם דִּיבִיזִיָּה 10, הָאֲחֵרָאִית עַל הַגִּנַת מִרְחֵב הַדִּלְתָה וְאַלְכְּסַנְדְּרִיָּה.

13. ארגון הגנה קרקעית לש"ת כותמיה ע"י ארמיה 3, בעקבות בדיקת נושא הגנת הקרקע בש"ת זמן מועט לפני כן. כמו כן אותרו בש"ת עבודות ביצורים חריגות.
14. שינויי הערכות וקידום מטוסים וטילים בחיל האויר המצרי:
- א. העברת טיסת מיג-21 מש"ת אבו-חמאד לש"ת בני-סויף.
 - ב. קידום שני הליקופטרים (מי-4) מש"ת אבו-חמאד לש"ת אבו-צוויר.
 - ג. קידום 3-4 סוללות ס.א. 2 ממערך התעלה למרחק של כ-10 ק"מ מקו התעלה (4 מאי).
 - ד. הזזת יח' טילי ק"א לראס-ע'ארב ודרומה 60 ק"מ - איזור ג'בל זיית
 - ה. קידום טילי ס.א. 6 (4 סוללות) מאיזור קהיר-מערב לאזור התעלה ליד ש"ת אבו-סואר (סוף מרץ).
 - ו. ישנן תזוזות טילי ק"א המלוות את תזוזות כוחות היבשה לעבר החזית
15. הכשרתם של ש"ת חירום במצרים:
- א. העברת ציוד ותחמושת לש"ת מנזלה, המשמש שדה חרום, ב-6 אפריל.
 - ב. [REDACTED]
 - ג. בש"ת ע'רדקה נבדקו מספר נושאים הקשורים להכנת בסיס לשעת חרום (24 אפריל).
16. הגברת עירנות וכוננות:
- א. [REDACTED]
 - ב. ב-20 אפריל הועלתה הכוננות ביחידות הנ"מ וטילי ה"זרת" של ההגנ"א המגינות על שדות התעופה ובסיסי חיל האויר, ומפקדי החטיבות וטייסות הקרב נצטוו להקפיד במילוי הכוננות ליירוט.
 - א. ב-21 אפריל הועמדו מפקדי הבסיסים האויריים בעירנות מלאה, ושובנו הוראות הגנה על שדות תעופה.
 - ד. מה-24 אפריל בשעות אחה"צ הוגברה העירנות ביחידות הגנ"א בצפון תולתה וביחידות נ"מ של הצי באלכסנדריה (יתכן אף ביחידות יבשה).
 - ה. מאור ראשון 2 מאי הועלתה לעליונה הכוננות של גדודי הגנת הקרקע של ש"ת במצרים. במסגרת הכוננות הוגברה השמירה על שדות התעופה ומפקדי הבסיסים נדרשו להמצא בשדות.
 - ו. ב-8 מאי וועבנו הוראות הכוננות לנ"מ וטילי ה"זרת".
 - ז. [REDACTED]
17. תכנון לבדיקת רמת היכולת של יח' ההגנ"א שבאחריות חטיבת הטילים האחראית על מרחב מרכז הדלתה.
18. דיונים לקביעת נוהלי עבודה למצפים העוסקים במתן התרעה אוירית לכוחות היבשה ובהעברת האינפורמציה למערך הבקרה.
19. בדיקת מערכת מסר נתונים בגדודי הטילים (אוסורקה) בדלתה ובקהיר.
20. בסביבות ה-9 מאי הגיעו לרומא מצרפת רבים מהטייסים המצריים המתאמנים שם על מטוסי המיראג' ומשם הוסעו למצרים לקראת המערכה [REDACTED]
21. עליה באימונים המבצעיים של חיל האויר:
- א. עליה בכמות הגיחות המוקדשות לנושא קרבות אויר בטייסות המיג-21. חלק מאימונים אלה הנם בין טייסות שונות ונערכים בנוהלי אמת.
 - ב. אימוני מטווח לילה למטוסי טו-16 נושאי ה"קלט".
 - ג. שתי טייסות המיג-21 של חטיבה 203 ערכו תרגיל לתקיפת ש"ת וסוללות טילים (הבסיס המותקף היה ש"ת בני-סויף וסוללות הטילים המגנות עליו).
 - ד. טייסות המיראג' וההנטר המתגברים את חיל האויר המצרי עורכים כל הזמן אימוני ניווט, וב-12 במאי בערך החלו באימוני הפצצה וצלילה (המיראג'ים) וקרבות אויר (ההנטרים).
 - ה. התבצע, כנראה, ירי של טיל (י) "קלט" חי ממטוסי טו-16 במטווח אסיוט (בעבר אותר רק פעם אחת ירי אימון כזה).

22. מטוסי הל"א הסובייטים מסוג טו-16, אנטונוב ואיל-38 הגיעו למצרים ב-3 במאי וכבר תורגלו. יופעלו בעת מלחמה לחסימות מכ"מ ואלחוט [REDACTED]
23. מתבצעות פעולות התבצרות על חשבון זמן אימונים.
24. הקמה ותגבור של מערכי טילים :
- א. בסביבות ה-12 באפריל אותרה הקמתם של 7 גדודי טילים חדשים (סביר מסוג ס.א. 3). וישנן ידיעות כי צפויים לקום גדודים נוספים.
- ב. מוקמת חטיבת טילי ס.א. 6 שניה באזור בלביס.
- ג. בשבוע שהחל ב-24 במאי התאשר סופית שממוקמים במצרים 16 גדודי ס.א. 3 חדשים.
- ד. גדוד ס.א. 3 מספר 693 עמד להגיע ב-15 במאי לאזור ספאגה ולהיות מוכן לירי מאור ראשון, 17 במאי, במוצבו באבו-סומא. כן צפוי תגבור של סוללה נוספת במערך הטילים בספאגה אף הוא ע"י גדוד חדש- גדוד 702.
- ה. קבלת פוג' שלישי של טילי "קוודראט" וכן טילי "וולגה" (6 סוללות של סאמ 2 משופרים היכולים לכסות גזרה שרוחבה 45 ק"מ ואינם ניתנים לחסימה) וכן טילי ס.א. 3 נוספים מברה"מ [REDACTED]
- ו. רכש טילים ותחמושת בכמויות גדולות ומסוגים שונים מברה"מ [REDACTED]
- ז. רכש בתי מלאכה גדולים לאחזקת כל סוגי הטילים. עיקרם כבר הגיעו, חלקם בשלבי הקמה.
25. תגבור חיל האויר המצרי ברכש חדש :
- א. קבלת מטוסים סובייטיים ממוחקני ציוד ל"א המופעלים ע"י סובייטים, מברה"מ [REDACTED]
- ב. הגעתם של חלק מה"אנטונובים" ומה"אליושנים" במסגרת הסכם קבלת ציוד הל"א מברה"מ.
- ג. מספר בלתי ידוע של מטוסי מיג-21 הגיעו מברה"מ למצרים [REDACTED]
- ד. מחקיימים מגעים בין מצרים לצרפת לבדיקת רכש מטוסי מיראג' אפ-1 ע"י חיל האויר המצרי.
26. סאדאת אינו יכול לשלוח את מיטב טייסי המיג-21 שלו להתאמן בברה"מ לקראת קבלת רכש רב של מטוסי מיג 23, זאת בשל הלוחמה שהוא מתכוון לחדש בקרוב. לכן הוא מקפיד את הליכי הרכש שלהם [REDACTED]

יבשה-מצרים

27. תזוזות וקידום כוחות :
- א. העברת גדוד טנקים מאזור קהיר לגזרה הצפונית של פיקוד ים-סוף.
- ב. העברת אלמנטים מחטיבת גישור 25 ממחנה הקבע שלה באזור חילואן למרחב העורפי של ארמיה 3 (איזור רוביכלי).
- ג. העברת אלמנטים מגדוד צנחנים 77 (השייך לחטיבה 140 צנחנים) ממחנה הקבע באינשאצ' לאזור העורפי של ארמיה 3.
- ד. תנועת כוח מחטיבה 160 צנחנים בציר קהיר-סואץ.
- ה. הכנות לקידום חטיבה 218 (המרכזת כח אדם לתגבור עוצבות) לאזור ג'בל ג'פרא.
- ו. סגירת ציר כרימאת - זעפרנה וקידום יח' קומנדו עם מסוקים (אגד 128) [REDACTED]

- ז. תגבור ופריסת כח הפשיטה שנועד לכבוש את שרם אלשיח. הכח נמצא כבר באזור היציאה למשימה. חלק מהאנשים והציוד נמצאים כבר באיים, כגון: שדואן [REDACTED]
- ח. 3 דיביזיות נעו לעבר החזית, אחת מהן דיביזיה 23 [REDACTED]
- ט. דיביזיה ממוכנת 23 עברה בשבוע הראשון של אפריל מאזור האקסטפ- אינשאצ' לאלקצצין. העברתה לאלקצצין היא במסגרת תכנון התקפי [REDACTED]
- י. [REDACTED]
- יא. חטיבת גישור הועברה בתחילת אפריל מבני יוספ לאזור התעלה במרחב ארמיה 2
- יב. ע"פ מקור [REDACTED] הועברו בחודש אפריל למרחב ארמיה 2 (מקום מדויק לא ידוע) 3 חטיבות לוחמות, והן:
1. חטיבה 140 כוחות מיוחדים (צנחנים).
 2. חטיבה 150 סער מוטסת.
 3. חטיבה 160 סער מוטסת.
- יג. גדוד 152 חת"מ מתנייע הועבר לגזרת התעלה [REDACTED]
28. תובלות והזרמות ציוד לחזית:
- א. תובלת 140 טון תחמושת לעגרווד (גזרת ארמיה 3) ע"י גדוד התובלה של ארמיה 3.
 - ב. העברה מאסיבית של ציוד צבאי ואספקה לחזית התעלה באמצעות רכבות [REDACTED]
 - ג. הזרמת ציוד צבאי ואספקה בקצב מוגבר לחזית התעלה. כל יום מגיעות לחזית זו רכבות טעונות ציוד ותחמושת [REDACTED]
 - ד. גוייסו 4 גדודי תובלה (נהגים ורכב) בתחילת אפריל [REDACTED]
29. פעילות קרקעית נרחבת בעומק מצרים ובחזית התעלה:
- א. פעולות התבצרות ע"י חיילים מדיביזיה ממוכנת 6 (המרוכזת דרך קבע במחנות דהשור) במרחב ארמיה 3.
 - ב. סלילת דרכים אלטרנטיביות באזור החזית [REDACTED]; סלילת דרכי גישה בתחנת הרכבת עגרווד המאפשרים גישה לרציפים ופריקת ציוד מהרכבת ישר למשאיות; איתור כבישים חדשים במרחב התעלה (תצ"א).
 - ג. צפויה העברה של קבוצות פועלים לגזרת ארמיה 3 (וסביר אף לגזרת ארמיה 2) לסיוע בעבודות ביצורים במרחב התעלה. לפי המקור נראה כי בעבודה זו ישולבו בקיץ גם סטודנטים [REDACTED]
 - ד. נמשכות עבודות העפר להגבהת סוללות ושיפור רמפות הירי (15-18 אפריל).
 - ה. אותרה פעילות קרקעית אינטנסיבית בגזרה המרכזית של חזית התעלה.
 - ו. הכשרת ירידות למים בגזרה הדרומית של התעלה, והכשרת 69 ירידות למים ממשטחי הצליחה הקיימים בין דרום קונטרה לצפון האי אל-בלח.
 - ז. אותרה פעילות בניה וביצור מוגברת במוצב א' על השרטון (בחזית התעלה).
 - ח. נמשך תהליך הקמת רמפות טנקים חדשות לאורך התעלה.
 - ט. אותרה הקמת סוללות עפר בימת אלמנזלה דרומית לפורט סעיד. כנראה על מנת ליבשה למטרות צבאיות.
 - י. באזור הביצות, צפונית מערבית לקנטרה, אותרו עמדות לסוללות חת"מ חדשות, במקום שהיה לפני כן בלתי עביר.
 - יא. אותר ריכוז דיפני צליחה חדשים מזרחית לצלמיה.
 - יב. אותר ריכוז דיפוני צליחה חדש (כ-100 דיפונים) דרומית לא-תינה (גזרת פורט סעיד).
 - יג. אותרו כ-20 דיפונים גדולים חדשים מסוג כניסה- יציאה באיזור קנטרה.
 - יד. נבנו שני חפ"קים דיביזיוניים תת קרקעיים מבוצרים במרחב התעלה, ונעשו שיפורים בחפ"ק דיביזיוני קיים.
 - טו. נמשכת הקמת מספר בונקרים גדולים באזור קהיר.
 - טז. הכנת ה"בונקר הגדול" באלמזה לפעולה: צביעת גגות המבנים השייכים לו בצבעי הסוואה, הכנת מתקן הקשר המשמש אותו וכו'.
 - יז. הביצורים בחזית התעלה חוזקו לאחרונה ונבנו מחסנים תת קרקעיים חדשים לאורך התעלה [REDACTED]
 - יח. אותרו ביצורים ומשכול על שנים מהצירים המובילים ממפרץ סואץ לאזור קהיר.

יט. בראס ע'ארב הושלמה בנייתם של שני מאגרי מים תת קרקעים בקיבולת משוערת של 400 טון כל אחד.
כ. בסביבות 17 מאי הופעלו מאגרי מים חדשים מבטון עבור אזור ראס בנאס (גזרת מפרץ סואץ).
כא. בצומת התעלות בכר אל בקר - אתונה אותרו שתי חלקות פנטון המשמשות כגשר צף להעברת אנשים ורכב מהגדה המערבית לגדה המזרחית מאחר ואין גשר קבוע במקום (17 מאי).

30. תרגילים ספציפיים ושיפורי כשירות של יחידות :

- א. נעשות הכנות נמרצות ונערכים אימונים רציניים לפעולת חציה
- ב. הפסקת אימונים שגרתיים של יחידות, ואימונים מזורזים של צליחת התעלה, פריצת הסוללה, התקפה תוך תנועה, והתקפה על יעדים מבוצרים ליחידות אשר טרם עברו אימונים כאלו. תאריך היעד שנבקע לסיום האימונים הוא סוף אפריל 73.
- ג. ביצוע תרגילי מפקדות
- ד. הכנות מבצעיות ואימונים נערכים בכוחות המיוחדים (קומנדו וצנחנים) -
- ה. בדיקה אפשרית של כוונות יחידות משמר החופים לקראת ביצוע "תכנית גיוס 50" אשר מופעלת ע"פ צו שר המלחמה למטרות אימונים, השלמת תקנים, או במקרה של מלחמה.
- ו. בדיקת ציוד עזרה ראשונה (כנראה במטרה להשלים חוסרים), וצעדים להשלמת ציוד התגוננות אב"כ ביחידות קומנדו בארמיה 3, פיקוד ים סוף ואלכסנדריה.
- ז. נעשות הכנות של קבוצות לצליחת התעלה
- ח. התבצע תרגיל צליחה ביום של חטיבת חי"ר ממוכן מדיביזיה 2 ב-19 אפריל.
- ט. מתבצעים אימוני החפה של גדודי הקומנדו של פיקוד ים סוף בחופי מפרץ סואץ (אזור ספאגה, ע'רדקה ושדואן).
- י. נערכו אימוני גישור וצליחה במספר מקומות. אותרו : מחנה אימונים לגישור צף בנילוס מול מעדי ; גשר פ.מ.פ. במחנה אימונים לגישור מול מעדי (לראשונה אותר סדר גודל של גדוד גישור המסוגל להרכיב גשר זה באורך המתאים לגישור רוחב התעלה) ; מחנה הצליחה בחילוואן פעיל ; מחנה אימוני צליחה באגם קארוו ; מתקן אימונים דמוי התעלה המורכב מדגם של תעלת סואץ עם שני "מעוזים".
- יא. בחודשים מרץ- אפריל הופסקו האימונים השגרתיים של היחידות והוחל באימונים מזורזים של צליחת התעלה, התקפה תוך תנועה, התקפה על יעדים מבוצרים.
- יב. נערך תרגיל צליחה והתקפה ע"י גדוד חי"ר במרחב ארמיה 3. תורגלה חציית סירות בחיפוי ארטילריה.
- יג. ב-25 אפריל הסתיים תרגיל, כנראה מפקדות, בפיקוד מרכז.
- יד. חציית התעלה ובניית הגשרים תורגלה כבר ע"י שתי דיוויזיות ליד קהיר, וע"י השאר באזור שמקהיר ועד לתעלה
- טו. כוחות בחזית התעלה צויידו בטילי ק"ק אמינים וכן בתותחים
- טז. בראשית מאי אותר לראשונה בקו התעלה טנק טי-54 הנושא זרקור א"א לירי, מסוג כסנון. הזרקור החדש מגדיל במידה ניכרת את הטווח האפקטיבי לתצפית וירי בלילה. לפי הערכת אמ"ן יש בידי המצרים לפחות כמה עשרות טנקי טי-54 עם זרקורים כאלה, ונראה כי ההתקנה על הטנקים האחרים נמצאת בעיצומה.
- יז. טנקי טי-62 נתקבלו מרוסיה. יחידות הממוקמות בפיקוד הצפוני (אלכסנדריה) קבלו לאחרונה 40 טנקי טי-62

31. תגבור חת"מ בגזרת התעלה ;

- א. בתצ"א מ-4 אפריל אותרו במרחב התעלה הקדמי 141 סוללות חת"מ המונות יחד 807 קנים. זוהי כמות הארטילריה הגדולה ביותר שאותרה עד כה במרחב זה מאז 1971.
- ב. ריכוז עתודות הארטילריה המטכ"לית (12 גדודים) נעלם מאז סוף מרץ 73 ממקום חנייתו המנהלי מזרחה לקהיר. המקום החדש שאליו הועבר עדיין אינו ידוע.

32. גיוס מילואים :

- א. החל מה-2 מאי בוצעה קריאת פתע לשירות מילואים, בכל זרועות הצבא, של חיילים שהשתחררו בינואר 73. המתייצבים מועסקים ב"אימוני רענון" ביחידות אליהן הוצבו (נקראו לשירות מילואים פעיל לתקופה כלת ידועה, והיה עליהם להתייצב תוך 48 - 72 שעות מקריאה).
- ב. גוייסו בתחילת אפריל 4 גדודי תובלה (נהגים ורכב) והם:

1. גדוד תובלה 124 - ישרת את ארמיה 2.
2. גדוד תובלה 125 - ישרת גם את חיל הים.
3. גדוד תובלה 126 - ישרת גם את ההגנ"א.
4. גדוד תובלה 127 - החל בהעברת תחמושת וציוד לכוחות באזור הים האדום.
5. גדודים אלו יעברו השתלמות בצליחת התעלה (הם כבר אומנו בעבר בנושא זה).

33. סאדאת ושר המלחמה עורכים ביקורים בכוחות המזוינים, בתעלה ובכמה בסיסי חיל אוויר קדמיים.

34. הסתיימו כבר שניים מתוך שלושת השלבים המקדימים לחידוש הלחימה והם:

- א. כינוס כל הכוחות והכנתם.
- ב. שיגור הכוחות לחזית.

35. לכל אחת מחמש הדיביזיות שתשתתפנה בצליחה יש שני גשרי פ.מ.פ שניתן להקים תוך שעה בערך. 10 הגשרים נמצאים כעת באזור החזית

36. בסביבות ה-20 אפריל הגיעו כנראה למצרים כחמש מעברות מתנייעות מסוג ג'.ס.פ מברה"מ. כמו כן הגיעו שני גשרים נוספים (הסוג אינו מצויין).

חיל ים מצרי.

37. גיוס ותגבור כלי שיט:

- א. תרגיל גיוס של ספינות דייג אזרחיות באזור פיקוד ים-סוף, כאשר ידוע כי לפיקוד חוסר בכלי שיט צבאיים לצורך הוצאה לפועל של התכנונים.
- ב. התעניינות מצרית מחודשת לרכישת 250-300 ספינות גומי תוצרת בריטניה.

38. פעילות אימונים מוגברת והעלאת כשירות :

- א. הכנות בצי לתרגיל מפקדות (?) בשתי רמות, (כנראה במסגרת תרגיל מפקדות מקיף של כל זרועות הצבא).
- ב. 8-מאי נערך בבסיס הצי בפורט סעיד תרגיל מנהלתי ע"פ תכנית חרום. תורגלו ונבדקו תכניות קיימות של תגבור הבסיס באמצעים וציוד.
- ג. בשבוע שהחל ב-3 במאי אותרה בצי המצרי פעילות אימונים מוגברת. מבין האימונים ראויים לציון אימוני נט"קים בלילה, תקיפות כלי שיט ע"י מטוסים ואימוני תותחנות וטורפדו של משחתות וסט"רים.
- ד. החל ב-6 מאי אותרה פעילות מואצת וחריגה של הכשרת כלי שיט של הצי בים האדום.

39. פריסת כלי שיט :
- א. הכנות לקליטת סט"רים בסואץ, אשר יגיעו כנראה תוך שבוע (26 אפריל). זוהי התמקמות סט"רים מחודשת ראשונה במפרץ סואץ מאז ספט' 69.
 - ב. פריסת משחתות לעדן לחסום את מיצרי באב-אל-מנדב + משלחת צבאית מצרית לובית לבדיקת אפשרויות להציב כוחות קומנדו/ צנחנים + תותחי 130 מ"מ באיים ובחוף התימני.
 - ג. רמ"ט הצי המצרי עורך ביקור בן שבוע לעדן, אצל 2 המשחתות שחזרו משיפוציהן בפקיסטאן וערוכות במקום. יוזכר שלפי ידיעת [REDACTED] נועדה למשחתות משימת חסימת המיצרים במקרה של מלחמה.
 - ד. שליחת כח משימה ימי מצרי (המונה מספר כלי שיט) ללוב.
40. הפעלת פלוגת חסימה אלקטרונית (הכפופה למפקדת הצי באלכסנדריה) בגזרת ים-סוף.
41. כוונה מצרית לפינוי היחידות הימיות הסובייטיות ממצרים [REDACTED]
42. בין ה-15-17 מאי הועלתה זמנית הכוננות במרחב ים סוף.

מצרים כללי

43. משחקי מלחמה במטכ"ל.
44. הפסקת משלוח קצינים להכשרה בברה"מ בגלל המלחמה הקרובה [REDACTED].
45. מאז פברואר או מרץ 73 אין משחררים אף קצין הנמצא בשרות קבע- זאת במסגרת התכנית למלחמה.
46. אין שולחים קצינים לקורסים בחו"ל, כי כולם נדרשים עבור המלחמה [REDACTED].
47. נערכות פגישות תאום של גנרלים בצבא (BATTLE PROCEDURE) [REDACTED].
48. החל מה-2 מאי בוצעה קריאת פתע לשרות מילואים בכל זרועות הצבא של חיילים שהשתחררו בינואר 73, המתאיבים מועסקים ב"אימוני ריענון" ביחידות אליהן הוצבו (המתאיבים נקראו לשרות מילואים פעיל לתקופה בלתי ידועה, והיה עליהם להתאיב תוך 48-72 שעות מקריאה).
49. בצבא נעשות הכנות לחידוש הלוחמה בחודש מאי 73, ההכנות מתבטאות בהשלמת ההתבצרות ("שלב ההגנה") ב-15 בינואר, בהכנת תוכניות מבצעיות להתקפה וכן באימונים. עיקר ההכנות למלחמה נעשות במטכ"ל, בכוחות המיוחדים ובחיל האויר [REDACTED].
50. חציית התעלה ובניית הגשרים עליה תורגלה כבר ע"י הדיביזיות (כולל לוגיסטיקה), ותואמה עם חיל האויר, חיל ההנדסה והארטילריה [REDACTED].
51. עיקר האימונים הסתיימו. ישנם עדיין אימונים לגבי המערך ההתקפי החדש. הכוחות מתרכזים לאט ובהדרגה בהתאם לתכנית. נסתיימו כבר 2 מתוך 3 שלבי ההכנות למלחמה. הכל נעשה ע"פ " MASTER PLAN " ולפי לוח הזמנים שנקבע מראש [REDACTED].
52. נקרא כ-50,000 אנשי מילואים, אומנו שבוע ושוחררו.
53. נקיטת צעדי ארטחה נצרא המצרי (נרשה, הגנ"א, ים) בעקבות חששות מפעולה ישראלית [REDACTED].

54. החל ב-6 ועד ה-9 מאי מועלית הכוננות בכל זרועות הצבא המצרי, כנראה לעליונה.
55. צביעת מתקנים חיוניים בעומק מצרים בצבעי הסוואה.
56. הכנת ביצורים וחפירות סביב המכון הצבאי הטכני בקהיר ע"י החניכים שהפסיקו לצורך זה את לימודיהם [REDACTED]
57. בראשית מאי הובילה חברת התעופה המצרית כמויות עצומות של ציוד אלקטרוני חדיש המיועד למערכה שתתחזש בקרוב נגד ישראל [REDACTED]
58. האצת ההצטיידות וקליטת הנשק החדש הרב המתקבל מבריה"מ, הכולל בעיקר רכב אמפיבי (200 מכונות אמפיביות), מערכות וטילים להגנ"א, טילי ב"ט, ציוד צליחה וגשרים [REDACTED]
59. קליטת רכש חדיש רב מארצות הגוש המזרחי במהלך שנת 72 - תחילת 73.
60. הגיעו למצרים מבריה"מ :
- א. 15 מכונות מפקדה "ברדן".
 - ב. 14 מכ"מים 14 - ו-15
 - ג. 200 מכונות אמפיביות.
 - ד. 16 גדודי ט"מ 3 (מהעסקה הקודמת, - טופקו כבר במלואם).
 - ה. טילי קרקע קרקע לטווח בינוני [REDACTED]
 - ו. מטוסי קרב סוחוי 20 [REDACTED]
 - ז. חלפים [REDACTED]
 - ח. 5 מעבורות מתנייעות מסוג ג'ס.פ. (?) .
 - ט. שני גשרים.
61. אנשים מצריים נמצאים בצרפת וכריטניה ומטפלים בנושא רכש. בראשונה הם מטפלים ברכישת ה"קרוטל".
62. בביקורו האחרון של אחדד איסמאעיל במוסקבה הובטחו למצרים אספקה שוטפת של תחמושת וחלפים. ובתחילת הצטרפה (3 במאי) הגיעו לאלכסנדריה 50 אניות נושאות נשק וחלפים [REDACTED]

* בקרה: סלפס 63 - 86 חלק ראשון.

סורי

צבאי

חיל אויר סורי :

87. שינויי הערכות וקידום כוחות :

- א. בסוף אפריל תחילת מאי נוספו למערך החת"מ הסורי בחזית 3 סוללות נוספות.
- ב. קידום חטיבת ה-ס.א. 6 על כל סוללותיה מאיזור צמיר דמשק לאיזור כנפר בין כסוה לצנמין ב-14 אפריל.
- ג. יתכן וטילי קרקע אויר הוצבו בלסקיה.
- ד. סוללות ה-ס.א. 3 שהיו ערוכות באזור חומס- קוצייר לא אותרו בתצ"א , מה-11 אפריל, באזור הנזכר, לא ברור להיכן נעו.
- ה. בסביבות תאריך ה-14 באפריל נערכה פריסה של סוללות קרקע אויר לאיזור חומץ.

88. העלאת כשירות , תגבור , וכוננות :

- א. ב-14-15 אפריל הועלתה הכוננות בחה"א ובהגנ"א הסוריים למוגברת.
- ב. בליל ה-24-25 אפריל הועלתה הכוננות בחה"א הסורי ובחלק מכוחות היבשה. צעדי הכוננות כללו: עירנות נ"מ, הגברת עירנות הגילוי והדווח הגברת כוננות היירוט בבסיסים הצפוניים, פריסה של בהדי"ם ויחידות מחוץ למחנות הקבע, ביטול חופשות זמני. כן ניתנו הוראות ליחידות היבשה באזור החוף ובעומק סוריה להגברת העירנות ולנקיטת צעדי ספיגה.
- ג. בין ה-6-10 מאי הועלתה הכוננות בחה"א הסורי למוגברת.
- ד. ב-12 אפריל אותרו לראשונה טילי "וולגה" בסוריה (ס.א. 2 עם מכ"מ פאן-סונג E). ה"וולגה" מצטיינת בעמידותה הטובה ביותר בפני חסימות אלקטרוניות.
- ה. הספקת רקטות ק"ק "פרוג - 7" סובייטיות לסוריה בתחילת מאי המדובר בכ-12 - 18 משגרים.
- ו. הרמטכ"ל הסורי אישר בדיוני כנס הרמטכ"לים הערביים הגעת 40 מטוסים סובייטיים, טנקים, וטילים להגנ"א [REDACTED].

89. מזה כחודש וחצי נערכות הכנות להקמת טייסת מיג - 21 חדשה בסוריה, השמינית במספר, אשר תתמקם כפי הנראה בשדה תעופה מזה.

90. אימונים מבצעיים רבים:

- א. בחיל האויר הסורי נערכו בשבוע שהחל ב-26 אפריל תרגילי תקיפה בהיקף בלתי מקובל עד כה. האימונים כללו את הטיסות המבצעיות של חיל האויר הסורי (טייסת מיג 21, שתי טייסות סוריות, וטייסת מיג-17 המבצעיות).
- ב. ב-28 אפריל נערכו תרגילי תקיפה ב-"פרופילים מבצעיים" של טייסות מיג - 21.
- ג. טייסות המיג - 21 הערוכה בשדה התעופה נאצריה קיימה בשבועיים הראשונים של חודש מאי סדרה מרוכזת של מטווחי אויר קרקע ואימוני תקיפה בפרופיל מבצעי, החורגת בהיקפה מכל מה שידוע בעבר.

יבשה-סוריה:

91. תזוזות וקידום כוחות :

- א. 5 הדיביזיות המתוכננות לכיבוש הגולן כבר הועברו לחזית. התזוזה ושינויי ההיערכות נעשו בהתאם לתכנית המשותפת לקראת המלחמה, והדבר נבדק ע"י שר המלחמה וע"י מפקד חה"א המצרי [REDACTED].
- ב. תגבור מחדש של המערך בחזית בליל ה-29 - 30 אפריל. התגבור עדיין נמשך.
- ג. בשלושת הלילות, החל בליל ה-29-30 אפריל, אותרה תנועת רכב סורי גדולה מן הרגיל מהעורף לעבר קו החזית לשם תגבור הקו. עד כה יש עדיות על תפישה מחודשת של עמדות חת"מ של 2 גד"כים לפחות.
- ד. במשך הערב של ה-30 באפריל 73 נצפתה ע"י כוחותינו תנועה של כ-100 מכוניות בתנועה אל קו החזית במקומות שונים, בצד הסורי של רמה"ג. זאת לאחר שגם בלילה הקודם, ליל ה-29 אפריל, אותרה תנועה של כ-50 כלי רכב אל קו החזית. זוהי כמות גדולה למדי ביחס למקובל עד כה.

92. אימונים אינטנסיביים:

- א. מערך החירום בקו החזית דולל במחצית אפריל 73, במסגרת ההכנות לקראת ההתקפה הסורית על רמה"ג, ע"מ לאמן את הכוחות שבחזית. באימונים הודגש מעבר תעלת נ"ט ולחימת לילה. למפקדי יחידות נתנו הוראות להכין ולסייר עד מחצית מאי צירי גישה לתנועה לעבר החזית ולמכות נגד [REDACTED].
- ב. במשך חודש אפריל נוצלה הוצאת היחידות מהקו לאימונים אינטנסיביים למדי.
- ג. במסגרת האימונים האינטנסיביים הנערכים ביחידות העורף והחזית, תורגלה גם תנועת לילה של יחידות שריון.
- ד. באימונים שנערכו בשבועות האחרונים עסקו יחידות משוריינות בשטחי האימונים שבעורף החזית גם בתרגולי מעבר תעלת נ"ט.
- ה. מתבצעת פעילות אימונים אינטנסיבית הן בחזית והן בעומק סוריה, הכוללת: אימוני לילה, קליטת נשק חדש הזורם כעת ליחידות והדרכת הצבא לאחר השהיה הממושכת במערך החירום (12 מאי).
- ו. המטכ"ל הסורי קים תרגיל מפקדות שנושאו המרכזי - כיבוש רמה"ג. התרגיל התבצע בימים 20-24 דצמבר 72. [REDACTED]. זוהי ידיעה ראשונה על ביצוע תרגיל מפקדות העוסק במתקפה סורית בגולן. מידיעה זו מתברר כי אכן נבדקת תכנית אופרטיבית סורית קונקרטית לכיבוש רמה"ג.

93. פעילות קרקעית :

- א. הובחן בפעילות בינוי להשלמת מתקנים עורפיים בגזרת דיביזיה 9 (גזרה מרכזית) בחזית הסורית. הפעילות כוללת בניית מתקן אחסנה לתחמושת כ-6 ק"מ צפופית לבסיס העורפי של דיביזיה 9 בבציר, אשר ישלים את מערך מחסני התחמושת של הדרג הדיביזיוני שבמרחב החזית הסורית. כמו כן אותר מחנה קטן הכולל 10 מכנים הנבנה ב-מבואות הצפוניים של הכפר צומיין, כנראה נועד המחנה לאחד הגופים הדיביזיוניים, יתכן מפקדה עיקרית (בפריסת חירום).
- ב. באזור דמשק מוכנים מערכים חדשים ומכשולי נ"ט.

94. זימון מפקדים מדיביזיה 3 לאזור דמשק, לצורך עריכת סיורים לאורך צירים מסוימים. (יתכן ומדובר בבדיקת צירי כניסה לדיביזיה המשוריינת לאזור החזית למבצעים / אימונים). - ראה סעיף 92/א'.

95. חטיבות השריון בחזית סיימו את שלב קליטת הטנקים החדשים שקבלו, ומתבצע תהליך של העברת הטנקים הישנים לחטיבות שאינן בחזית.

פקוד חוף - סוריה.

96. פיקוד החוף תוגבר בטנקי טי- 34 שנכללו, ככל הנראה בחטיבות הגנת החופים. המדובר בעוצמה פלוגתית + (17 מאי).

סוריה כללי.

97. ישנה תכנית מתקפה מפורטת על רמה"ג, אותה מכינים הסורים לקראת המחצית השנייה של הודש מאי. הערת אמ"ן: תכנית זו עולה בקנה אחד עם הדוקטרינה הסובייטית ועם תכנית מתקפה שתורגלה כבר ע"י הסורים בדרג מפקדות בחודשים האחרונים.

98. גיוס מילואים:

- א. ע"פ מספר ידיעות הוחל בראשית מאי בגיוס של אנשי מילואים לצבא הסורי. נאמר כי הגיוס הוא במסגרת הכנות ללחימה או חששות מהתקפה ישראלית על סוריה.
- ב. מתבצעת קריאת חיילי מילואים מוגברת לשרות פעיל ולאיימונים, כנראה שבמסגרת זו נעשות פעולות ארגון והדרכה של יחידות המילואים - שחלקן יתכן וחדשות.
- ג. גיוס כמה מאות חיילי מילואים לשרות סדיר, לצורך מילוי פערים ביחידות שדה (11 מאי).
- ד. ב-28 מרץ נקראו לשרות פעיל כל החיילים אשר סיימו שרותם הצבאי לפני 8 חודשים. בעלי המקצוע נדרשו להתייצב מיידית ביחידותיהם. גם מורים נקראו למילואים ונאמר להם כי עם סיום שנת הלימודים בתחילת מאי הם חייבים להתייצב ביחידותיהם.

99. מתבצע שחרור חיילים סורים מבתי הכלא, מאז ה-5 במאי (24 מאי).

100. קצינים בצבא הסורי סבורים שתפרוץ מלחמה באזור עוד לפני ה-25 במאי.

101. בלמים 16-17 אפריל השתתף אסד בדיונים עם אנשי הצבא, לא ידועים כל הנושאים שעמדו על הפרק בשיחות.

102. מאז ה-25 באפריל נוקט הצבא הסורי בצעדי ספיגה. ביחידות שבעומק סוריה, בחוף (כולל הצי) ובחזית הכוננות היא מוגברת. צעדי הספיגה הננקטים כוללים בעיקר פריסת יחידות מחוץ למנות הקבע, תוך הגברת הערבות (29 אפריל).

4 בקרב: סעיפים 96 - 113 חלקי סוף.

נספח ד' : כרונולוגיה של ארועים מרכזיים.

פִּעּוּלֹת וְהַחֲלָטוֹת	בִּיקוּרִים		
לבדיקת הסיכוי להסדר מדיני לסכסוך.	חאפט' אסמעיל במוסקבה	7	פברואר
לבדיקת הסיכוי להסדר מדיני לסכסוך.	חאפט' אסמעיל בושינגטון	22	
לסיכום עסקאות רכש נרחבות.	שר המלחמה המצרי מבקר בברה"מ.	26	
לדיווח לצמרת הסורית על תוצאות ביקורו בברה"מ.	שר המלחמה המצרי בדמשק	2	מרץ
החלטה מצרית לצאת למלחמה ב- 5 . 19 .		סוף החודש	
לתאומי ההכנות לחידוש הלחימה.	שר המלחמה, ר' אג"מ מפקד חה"א ומפקד ההג"א המצריים יורכים ביקור פתע בדמשק וסיוור ביחידות צבא סוריות.	30 - 2.4	
	סאדאת ושר המלחמה מבקרים בתעלה ובבסיסי חיל האויר.	16 - 17	אפריל
דיונים על האסטרטגיה של המלחמה הבאה והמהלכים המדיניים הקשורים.	ביקור חשאי של אס"ד במצרים (ברג' אל - ערב)	23 - 25	
לתאום עמדות לאור ההכנות לפתיחה בלחימה.	ביקור חשאי ופתאומי של הנשיא אס"ד במוסקבה.	3 - 4	מאי
בהמשך לביקור אסאד במוסקבה, לבדיקת המוכנות למלחמה.	מפקד חה"א הסובייטי מבקר בסוריה.	4 - 6	
הקפאת ההחלטה לצאת למלחמה.		ראשית מאי	
	ביקור פתע של שר המלחמה המצרי בדמשק.	7	
להכנת פגישה עם סאדאת ב-10 בחודש	פגישת חאפט' אסמעיל עם השגריר הסובייטי בקהיר (יוזמה סובייטית)	8	

פועלות והחלטות.	ביקורים		
להרגעת המצרים והבטחת אספקת הנשק.	פגישת סאדאת עם השגריר הסובייטי בקהיר (יוזמה סובייטית).	10	כ"א
לדיון עם מפקד חה"א המצרי.	נאגי גמיל מבקר בקהיר	16	
תאומים לקראת חידוש הלחימה.	ביקור הרמטכ"ל הסורי בקהיר.	6 - 8	יוני
	ביקור סאדאת בסוריה.	12 - 19	
לדיונים בעיקר בנושאים בילטרליים.	ביקור ברז'נייב בארה"ב ופסגת ברז'נייב - ניקסון.	16 - 22	

ל ד י ע ו ת

=====

(העתק מדויק מהמקור או צלום)

נספח ז'

קטעים מדברי ראמ"ן
במעמד קברניטים
ופרסומי אמ"ן / מחקר.

נספח	1/ז	- סקירת מודיעין מיוחדת. נסיון מצרי ליצור עמדת כוח ומטרתו. <u>14 אפריל 1973.</u>
	2/ז	- דברי ראמ"ן ב- <u>15 אפריל 1973.</u>
	3/ז	- דברי ראמ"ן ב- <u>18 אפריל 1973.</u>
	4/ז	- דברי ראמ"ן ב- <u>24 אפריל 1973.</u>
	5/ז	- סכום מודיעין שבועי <u>3 מאי 1973.</u>
	6/ז	- דברי ראמ"ן <u>9 במאי 1973.</u>
	7/ז	- דברי ראמ"ן <u>18 במאי 1973.</u>
	8/ז	- דברי ראמ"ן <u>17 ספטמבר 1973.</u>

המטה ה
אנף מודיע

סודי ביותר
למכתב בלבד

מז' (מ/130.1/586) 12

יב ניסן תשל"ג

14 אפריל 1973

עו"ק מס' 12

מסמך זה מכיל 23 עמודים

עו"ק מס'

דף 52

נספח 1 / ז

סקירת מודיעין מיוחדת

מס' 43/73

נסיון מצרי ליצור עמדת כוח ומסרת

כל המוסר תוכן מסמך זה כולו או קצתו
ליריעות אנשים שאינם מוסמכים לכך -
עובר על חוקי בטחון המדינה.
המוצא מסמך זה נדרש למסרו לתחנה הקרובה
של משטרת ישראל או המשטרה הצבאית.

חומר רגיש

מפאת רגישות המקורות מהם הושג מידע זה, לא יכללו
נתונים אלה במלואם בשום פרסום מודיעיני נוסף.
הם מועברים ליריעות המכותבים בלבד.

סודי ביותר

6231/2 ס"ס

מז(מ/1.130.586)
מ/212

סודי ביותר
למכתב כלכלי

- 2 -

כ"ג אלול - 6/10
1585

צ"ל: הספירה

מאן מחצית מרץ 73, ובעיקר מאז קיבל לידיו סאדאת את ראשות ממשלה מצרים בסוף מרץ, הצטברו בידינו ידיעות, העשויות להצביע לבאורה על הכנות צבאיות ומדיניות מצריות לקראת חידוש הלחימה:-

א. בתחום המדיני ניתן להצביע על ריכוז סמכויות השלטון בידי סאדאת ואפשרי גם סימנים ראשונים ליצירת אגודה מבית ובהסכרה כלפי חוץ כי צפויה "מערכה". כן נערכו מגעים מדיניים וצבאיים עם מדינות ערביות שונות, ובעיקר עם שתי החברות הנוספות לפדרציה המסולשת: סוריה ולוב.

ב. בתחום הצבאי נמשכה אומנם הפעילות השיגרתיים בזרועות השונות של הצבא המצרי, אך נעשים צעדים ותזוזות הניתנים להתפרש גם כצעדי הכנות לחידוש הלחימה. בעיקר יש להצביע על:-

(1) הצבא במצרים של 18 מטוסי "מיראז" מלבד, לאחר ש"רכבת אורית" הביאה משם מצרימה במשך שלושה שבועות את ציוד הקרקע הדרוש, והבאת 16 מטוסי "הנשר" מעיראק. כבר, כי מספר מטוסי המיראז' יגדל עד 40 מטוס (שתי טייסות).

(2) ידיעות על תכניות מבצעיות לפחות במתקפה על ישראל באמצע מאי, בו-זמנית בחזיתות מצרים וסוריה.

(3) בצד הפעילות השיגרתיים בזרועות הצבא והיעדר סימנים קונקרטיים לחידוש לחימה, יש לציין שלפחות בחיל האוויר ובהגנה האווירית לא דווחות הכנות ממושכות לכך. לכן, אם נקבע "יום ה-ע" לאמצע מאי, איו הכרת בקיום סימנים קונקרטיים כבר עתה.

נ"מ להעריך את הסבירות של חידוש הלחימה בתקופה הקרובה דרוש לבדוק שני מרכיבים עיקריים של הערכת המצב של מצרים, אשר שינויים בהם עלולים להביא להגברת נכונותה לנקוט בדרך הצבאית להשגת מריצת דרך להסדר "בעיית 67". המרכיב הראשון הוא ההערכה האישית של סאדאת לגבי מצבו הפנימי ואת סבירותו במקרה חידוש הלחימה; השני - הערכת מצרים את יחסי הכוחות הצבאיים ואם חל בהם שינוי לטובה.

באשר למרכיב הראשון נראה לנו, כי אובייקטיבית לא חל שינוי מהותי לרעה במעמדו של סאדאט. למרות מהומות הסטודנטים האחרונות ומרדי האינטלקטואלים, הרי שעלה בידו לדכא את החסיסה ולהשתיק את הביקורת ע"י צעדים אדמיניסטרטיביים וצנזורליים. במקביל וכחוצאה מצעדיו האחרונים חל "ניצוב" במצב החולשה של סאדאט, ולא נראה כי הוא ניצב בפני סכונים מידיים לשלטונו. מכל מקום דומה, כי גם סאדאט, שהוכיח מאז עלה לשלטון איפוק מירבי בנושא חידוש הלחימה, מודע לכיכור הרב למעמדו ולהמשך שלטונו, אם יוביל את מצרים לשלון צבאי נוסף.

לגבי אפשרות שינוי בהערכת יחסי הכוחות ע"י מצרים, ניתן לציין כי:-

עד שלהי 72 העריכה הצמרת הצבאית המצרית, כי אין ביכולתה של מצרים לחדש הלחימה, זאת בגלל חוסר מערכות נשק מתוחכמות, שיאפשרו לה להגיב בעומק ישראל, אם תהלוך ישראל בעומק מצרים. עד כה אין סימנים שחל שינוי מהותי במרכיבי העוצמה המצרית, היכולים להביא, אובייקטיבית, לשינוי הערכתה של צמרת הצבא. יחד על כן, אפילו הובטחו מערכות כאלה ע"י ברה"מ כמגעים האחרונים עם הנציגים המצריים במוסקבה, הרי שהבטחות הסובייטים טרם נתממשו, ואף אם תעמוד ברה"מ בהבטחותיה - הרי הזמן הדרוש לקליטתן המבצעית של מערכות אלה אינו נמדד בשבועות. מצד שני, מעיד המשך המאמצים המצריים במערב לרכוש מערכות נשק מקבילות, כי אינם כומכים על הבטחות הסובייטים. יש בכך כדי לחזק את הערכתנו, כי גם המצרים יודעים שלא חל שינוי כמאזן הכוחות הצבאיים.

בכלת 2 טייסות "מיראז" לוביות וטייסת "הנטרים" עיראקית, ואולי אף 2 טייסות "לויטנינג" כוריתיות - סעודיות - שמשמעותן בעיקר מדינית - אין בה כדי לשנות מהותית את יחסי הכוחות באזור. ספק אם חרפת זו עלולה ליצור אצל ההנהגה המצרית את השיקול המוטעה כאילו תוכל מצרים לעמוד בחזית האווירית בהחמודות עם ישראל; זאת אף כי 2 טייסות "מיראז" (כביר מדגם מ-5), שהוא המכסימום שיכולים המצרים והלובים להקצות בגלל מחסור בטייסים, יכולות אמנם לאפשר למצרים לנסות לחקוף מטרות בעומק ישראל - דבר שלהערכתם לא ניתן להיעשות ע"י המטוסים הסובייטיים שברשותם (למעט מפציצי טו-16, הפגיעים ביותר).

הצבת מטוסי "מיראז" לוביים כמצרים מהווה שינוי במדיניותן של לרב ומצרים. בצעד זה, אשר לא ניתן להסתיר, יש משום סיכון אחר היו צריכים לקחת בחשבון גם המצרים וגם הלוביים, לגבי המשך אספקת מיראז'ים וחלקי החילוף מצרפת ללרב. העובדה שהמצרים והלוביים לקחו על עצמם סיכון זה, גם אם התגובה הצרפתית תהיה פורשת והצרפתים יסכימו בדיעבד לכך, יש משום הדגשת החשיבות שהמצרים (ולא פחות מהם הלוביים) רואים בהצבת מיראז'ים בשטח מצרים. צעד כזה ישרת את המצרים בהדגשת אורח המלחמה אותה הם מנסים לעכור.

מצד שני, גם אם קיים שיקול מוטעה זה, הרי שהצמדת המצרים יודעה כי ללא סיוע נרחב ערבי בהפעלת לחצים על האי נטרסים האמריקאיים, כו - זמנית עם חידוש הלחימה, אין סיכוי להפקת רוחים מדיניים מן המבצע הצבאי. סיוע ערבי כזה איננו בר-השגה בטווח הנראה לעין. יתרה על כך, דווקא נכונותה של עיראק, ואולי גם של כורית וסעודיה, להציב טייסות משלהן במצרים עשויה להצביע על כך שזהו המכסימום אותו קבעו לעצמן מדינות אלה באשר ל"תרומתן" המעשית למאמץ המלחמה של מצרים.

ניתוח זה מטה את הכף לטובת ההערכה, כי אופציה צבאית איננה הגיונית, אם תיקול הצמדת המצרים את סיכויי הצלחתה מראש ע"י בדיקת השינויים במאזן הכוחות. אם קביעה זו נכונה, הרי שמשתמע מכך, כי הרקע לסימנים הראשונים של יצירת האוירה ולנקיטת הצעדים המכניים נעוץ בעיקר ברצון המשותף -

למקד מחדש את חשומת לב המעצמות למשבר ה-מזה"ת, כראש וראשונה לקראת מפגש הפיסגה הכינמטית בורשינגטון ביוני 73. זאת ע"י יצירת אוירה ערב התפוצצות כוללת, בה נוטלות חלק גם מדינות ערביות אחרות. השלטון מקווה כי אוירה זו (אם אכן ייצור אותה) תחזק את מעמור בזירה הפנימית והחיצונית ותאפשר לו להמשיך הדיאלוג עם ארה"כ מעמדת כה משופרת.

ב. לנצל את האוירה כדי להשחיק ולשתק את הכיקורח ואת הגורמים העויינים השונים לשלטונו של סאדאם.

כיום, גם אם השיקול ההגיוני שולל את האפשרות, כי סאדאם מחכוך לפחות בזמן הקרוב במלחמה נגד ישראל (בשיתוף עם הסורים), הרי עלולים הצעדים הנינקטים כיום להענקת אמינות לאיומי המלחמה (שסאדאם הפגין בראיון עם כתב "נירזוריק") - ובפרט ישותפו בכך גם מדינות ערביות אחרות - לקבל תאוצה משל עצמם. עם זאת יש להדגיש כי גם בעבר יצר סאדאם מצבים דומים (פבר' ומרץ 71, שנת ההכרעה, סוף 72) וידע לסגת מהם בזמן, אפילו במחיר אובדן יוקרה מבית ומחוץ.

בסיום - מבחינת מרכיבי היסוד של הערכת המצב המצרית (יחסי כוחות, מצב פנימי, המצב הבין - ערבי והנסיבות הבין - לאומיות) נראה, כי לא חל שינוי משמעותי המחייב לשנות את הערכתנו, הקובעת, כי האפשרות שתחודש המלחמה בטרור הקרוב הינה, בשלב זה, בסבירות נמוכה.

נ ס פ ח 2/ז.

דברי ראש אמ"ן ב-15 באפריל 1973:

"בסך הכל נראה שהמטרה העיקרית של מצרים היום היא ליצור
הרגשה של ערב מלחמה בעיקר כדי להשפיע
 על אורח הדיונים בין ביקסון לבין ברז'יניב
 בנושא המזרח-תיכוני - ליצור תדמית של מדינה במצב של יאוש
על סף מעשי איבה ... מסוגלת לקבל סיוע מארצות
 ערביות אחרות ולבצע פעולות מלחמה".

"יש ספק אם אכן מצרים רואה את עצמה מספיק חזקה להשיג השגים במלחמה.
 רוב העדויות הן שמצרים אינה רואה את עצמה מספיק חזקה לכך, וספק אם
מדינה תלך למלחמה על מנת להכשיל. אבל עם כל
 זאת זוהי הפעם הראשונה, לפחות בשנתיים האחרונות, שאנחנו רואים
מעשים ולא רק דברים. אני מתכוון להעברת המיראג'ים
 ולהעברת ההנטרים. יתכן מאוד שעצם העברת המטוסים ועצם התכונה יש בה איזה
 כח פנימי שיכול לגרור גם להדרדרות, גם אם
אין כיום כוונה שההדרדרות תקרה!"

נ ס פ ח 3/ז

דברי ראש אמ"ן ב-18 באפריל 1973:

"נתחנו את המצב וכתבנו איך אנו מעריכים את המצב לפי ההגיון והסבירות.
 וזאת, אם כי יש הפעם קצת יותר סימנים להכנות קונקרטיות מאשר
בהצהרה של נובמבר-דצמבר 1972. אין לנו מה להוסיף לנושא ההערכה.
מבחינה לוגית - זו תהיה טעות עבור
מצריים לפתוח במלחמה ... האמת היא שאנו מוצאים
 סימנים יותר כאלה, שהוא אינו מתכוון מאשר הוא כן
 מתכוון למלחמה; אבל עדיין מוקדם לקבוע זאת!"

"... אנו יודעים בבטחון, שקיים אצלו חשש, שגם על פעולות קטנות שלו אנו נגיב בעומק מצרים ובכוח. על כן, אני מעריך, שהסיכוי שיעשה זאת - אינו גדול".

"לגבי הדרך השלישית, חציית התעלה ממש, כאן אני בטוח שנדע על כך מראש ונוכל לתת התרעה... מספר ימים מראש".

"זה לגבי מצרים, לגבי אפשרויות פתוחות למלחמה. המצרים חוששים מאד שעל כל דבר קטן שיעשו - אנו נתקוּף בעומק. הם חוששים מהתוצאות של התקיפה בעומק - למשטר שלהם".

נספח ז / 4

דברי ראש אמ"ן ב-24 באפריל 1973:

"עדיין מודעת מצרים לעובדה שביחסי הכוחות הנוכחיים אין לה סיכוי להצליח במלחמה נגד ישראל. ויותר סביר היום, שמטרתה של מצרים היא לנפח את איומי - המלחמה וליצור הרגשה בעולם, בפרט לקראת הפגישה הצפויה בין ברז'נייב לניקסון, שמצרים מעויינת במלחמה, שהיא מוכנה למלחמה... לכן הערכתנו היא שבסופו של דבר הסבירות, שמצרים אכן תפתח באש בחודש מאי היא נמוכה. יתר על כן: במקביל לידיעות שהגיעו אלינו על כוונות, אין לנו שום סימנים בשטח של תנועות ושל ריכוזים שמטרתם היא לשרת את התכנית הזאת".

"... כל עוד יש לוט אצלם ההגיון במגבלות הערביות... אני חושב שהערבים לפחות לשנים הקרובות אינם מעריכים כי ינצחו את ישראל וכאשר הם מדברים על פתיחה באש, אין כוונתם לכבוש את סיוני או לבצח את ישראל, אלא ליצור מצב כזה בעולם, אשר יכריח אותו לטפל באורח פוליטי בבעיה. זאת אומרת שהפתיחה באש היא על מנת לעבור לפתרון פוליטי, ולא על מנת להביט את צה"ל".

המטה הכללי
אגף מודיעין

מד (מ/586.02)

53 עותק מס'

מסמך זה מכיל 57 עמודים

+ 33 עמודי מוסף

עותק מס' 59
זף

נספח 2 / 5

אגף מודיעין
שנת 1973
חשד אכזרי
סודי ביותר
למכתב בלבד
4145 ס'נ

לוח ארדעים
מוסף כלכלי
מוסף צבאי טכני

סיכום מודיעין שבועי

מתאריך 26.4.73 עד 3.5.73

מס' 18/73

כל המוסר הוכן מסמך זה, כולו או קצתו,
לידיעת אנשים שאינם מוסמכים לכך -
עובר על חוקי בטחון המדינה.
המוצא מסמך זה נדרש למסרו לתחנה הקרובה
של משטרת ישראל או המשטרה הזעבאית.

סודי ביותר

9. ראוייה לתשומת לב גם האזהרה למחבלים באשר למעמדם כלכנרן.
התבטאות פומבית וחריגה זו משקפת את שביעות רצונם של הסורים
מהקמת ממשלת אמין אל-חאפט' כלכנרן. נראה, שעל רקע זה מצאו
הסורים לנכון לקרוא למחבלים לרסן עצמם ולא להקשות על ממשלת לכנרן.
יתר על-כן, מפניה זו משתמעת אף אזהרה לארגוני המחבלים, כי אם יפרו
הסדרים עם לכנרן, עשויה סוריה לגלות הבנה לצעדים לבנוניים,
בעיקר מוגבלים, נגד המחבלים.

10. התבטאויות אלו מלמדות, להערכתנו, כי הסורים רואים פער בין אינטרסיהם
ותפיסותיהם המדיניות לבין אלה של המחבלים, בסוגיית המאבק נגד
ישראל. אף שהסורים התייחסו הפעם לנושא פח"ע חר"ל וליחסי המחבלים
עם לכנרן, נראה שהתכוונו גם ליחסיהם עם המחבלים ול-פח"ע משטח
סוריה. זאת, מכל הנראה, בעקבות ביקורת על המשטר בגלל הרגיעה היחסית
ב-פח"ע מהקד הסורי בחודשים האחרונים. ידוע, כי בסוף מרץ 73 תבעו
הסורים (ברדיו דמשק), כי המחבלים יגבירו פעילותם והתארגנותם בעומק
ישראל. אין בעמדה זו כדי למנוע את הסורים מלהחזיר חידוש פח"ע מצומצמת
משטחם (ונראה שלאחרונה אכן התירו חידושה); אולם זאת בהתאם לשיקוליהם,
ובלא להשאיר פתח ללחצים וביקורת עליהם בשל כך.

צנא

יזילאל
11. יזיעות על הכנות סוריות ללחימה מצביעות על אספקטים התקפיים והגנתיים כאחת.

11. מקורות שונים שאינם בעלי נגישות ישירה, מסרו לאחרונה, כי בסוריה נעשות
הכנות שקטות למלחמה קרובה בשיתוף עם מצרים. כך נמסר, כי הצמרת הסורית
משוכנעת ברצינות כוונותיה של סאדאת, ובשל כך מצפים בסוריה, תוך שביעות
רצון, להתפתחות מהירה בנושא העימות עם ישראל. כאחת הידיעות אף נמסר, כי
קצינים בצבא הסורי סבורים שתפרוץ מלחמה באזור, עוד לפני הבחירות ל"מועצת
העם" שייערכו ב-25 במאי. ידיעות אלה הינן גילוי ראשון של אוירת-מלחמה
בציבור הסורי, אך הן מסתמכות בעיקר על שמורות ולא על הצהרות רשמיות.

12. במישור הצבאי ניתן עד כה לפרש כהכנות למלחמה את התפתחויות הבאות :-

א. חיל האויר הסורי ערך תרגילי תקיפה במבנים גדולים בכל חטיבות מטוסי
הקרב.

מד(מ/586.02)
מ/248

סרדי כירות
למכרת כלכד

- -

ב. בשלוש הלילות האחרונים (החל בליל 29-30 אפר') אותרה תנועת רכב סורי גדולה מן הרגיל מן העורף לעבר קו החזית. פירוש תנועות אלה הוא תגבור הקו (עד כה יש בידינו עדויות על תפישה מחודשת של עמדות חת"מ של שני גד"בים לפחות). להערכתנו, מדובר בתפישה מחדש של מערך החרום בחזית הסורית, לאחר שהמערך פורק במשך אפר'. פרוק מערך החרום איפשר ביצוע אימונים בקנה מידה רחב מהרגיל, יתכן במטרה להכין את הכוחות לחידוש לחימה.

ג. לאחרונה אותרו על ציר דמשק -- בירות עבודות ביצורים ומכשולי נ"ט. במסגרת זו מוקם גם מערך לכוח כ-סד"ג חטיבתי באזור ח'אן-דימאס, המהווה להערכתנו, מערך עומק להגנת גבול סוריה-לבנון.

12. ניתן לפרש הידיעות שצוינו לעיל כהכנות ליריזמה התקפית, (כמו הרגילי התקיפה באויר, והאימונים המזורזים לאחרונה), אך באותה מידה ניתן גם לפרשן כהכנות להגנה לאור חששות סוריים כפני תקיפה ישראלית. אינדיקציה לחששות אלה ניתן למצוא בימים האחרונים בקו ההסברה הסורי, המדגיש את יכולתה הצבאית של סוריה לעמוד מול ישראל ואף לבמול לה, זאת במגמה לאזן את החששות ולפגוע במוראל :-

א. ב-29 אפר' ציין העיתון "אל-בעת", כי הודעת כוחותינו על לכידת 5 מחבלים ברמת הגולן (ב-26 אפר') מצביעה על התקפה ישראלית קרבה. אולם העיתון מוסיף, בנימת אזהרה כלפינו, כי סוריה "מסוגלת לפעול בצורה שתיגרום לאויב היסוסים לפני שיבצע פשע חדש. כוחותינו המזורזים מסוגלים למלא את תפקידם הלאומי".

ב. ב-30 אפר' ציין "אל-בעת", כי ישראל עתידה לתקוף מחדש, וחודש יוני השביעי (מאז 67) "לא יהיה חסר רוחות קיץ לוהטות".

ג. פרשנות רדיו דמשק (פינת פלסטין) קבעה ב-30 אפר' כי "בין אם נפתח אנו בדבר (במלחמה) ובין אם יפתח בכך האויב" הרי :-

- (1) "אנו מוכנים".
 - (2) "שוב לא יהיה מקום להפתעות אכזריות", כדוגמת הפצצות שדות התעופה הערביים ב-67.
 - (3) שוב אין מקום למלחמה "עדינה ונקיה שלא תסב לישראל אבדות כשם שהיא מסיבה לערבים".
 - (4) "אנו מאמינים כי למלחמה מחיר יקר וכואב אותו ישלמו כל הצדדים".
- ד. ב-2 מאי הזהיר העיתון "אל-בצח" מפני נסיון ישראלי לפגוע "בהכנות הקולקטיביות של הערבים", בטענה שהם "מצחצחים חרבות לקראת יוני חדש". העיתון מציין, כי השלב הנוכחי הוא "שלב העימות הכולל", בו יש לפעול בצורה מושכלת ולא מתוך רגש, תוך בדיקה מדוקדקת "כיצד לנהוג בכל התחומים והמישורים".
14. עדות נוספת לחששות הסוריים, אם כי יתכן והיא מגמתית, ניתן למצוא בהסבר שניתן ע"י הסורים לגורם ירדני, בדבר כוננות מתמדת בסוריה לקידום תקיפה ישראלית.
 15. קשה איפוא להתעלם מהרושם שהסורים נמצאים בהליך של הכנות לחימה, ביחוד לאור הידוע לנו על פירוק מערך החרום ותפיסתו מחדש במרוצת אפר' ולאור פעילות אימונים נרחבת ביחידות הצבא הסורי.
 16. ברם, אין להוציא מכלל אפשרות, שהסורים מתעסקים בתוכנית מלחמה, שאח חלקיה ההתקפיים אין בדעתם להוציא לפועל, ואילו אותם חלקים שמשמעותם גם הגנתית נראים להם הכרחיים. בדרך זו יכולים הם להפגין השתתפות בהכנות למלחמה יחד עם מצרים מצד אחד; ומצד שני - לנקוט צעדים נוכח חששם, שמא תנצל ישראל את המצב שנוצר עם אירת "העימות הכולל" כדי לתקוף את סוריה.

דברי ראש אמ"ן ב-9 במאי 1973:

" באופן בסיסי ההערכה שלנו היא שהסבירות למלחמה היא קטנה, עדיין, וכמה שאנחנו מתאמצים איננו מוצאים סימנים שמגדילים את הסבירות למלחמה. אבל במסגרת ההכנות שבעשו אנחנו רואים שלוש אפשרויות למלחמה: -

1. המלחמה הגדולה, שרק עליה יש לבנות תכנית. יש לנו ידיעות על תכנית למלחמה גדולה. אנחנו רואים אותה בסבירות הנמוכה ביותר במסגרת הסבירות הנמוכות... "

" כאשר משמעותי פה זה רק המיראג'ים כי הוא המטוס הכי טוב כאן ברשימה. כל זה מבחינת מצרים, כאשר המספר שצריך לזכור זה אלפיים טנקים ואלפיים תותחים ו-350 מטוסים למלחמה... צריך להאמין שהם מסוגלים לחצות את התעלה."

נספח ז/7

דברי ראש אמ"ן ב-18 במאי 1973.

" בסיכומי של פרק זה, פניה של מצרים למלחמה, היא נרתעת מהמלחמה בגלל חשש מהפסד... לפי דעתי, סבירות המלחמה קלימת, אבל היא מאד נמוכה - אלא במצב של הדרדרות. יכולה להיות הדרדרות."

"... בתחום הסבירות הנמוכה הזו, אני רואה 3 אפשרויות: אפשרות ראשונה צליחה כוללת של תעלת סואץ, על מנת להגיע לאיזה מרחק מהתעלה ומזרחה, והיאחזות והשארות באזור הזה..."

" לגבי סוריה אם תפרוץ מלחמה, יש לסוריה בהחלט דילמה אם להתערב או לא ... כך שאני חושב שסוריה תנקוט בפעולות משמעותיות - כגון : נסיון לכבוש מחדש את רמה"ג - רק מתברר לה שמצרים ממש מצליחה בפעולותיה באזור התעלה".

"... אני מעריך שיש לנו סיכוי טוב ובסבירות גבוהה שסימנים מעידים יגיעו אלינו. זאת אומרת אם הצבא המצרי יתכונן ל צ ל י ח ת ה ת ע ל ה, א נ ח נ ו נ ד ע. לא נדע את התכניות, אלא יהיו לנו סימנים מעידים על שלב ההתכוננות; ריכוז כוחות וכל מה שקשור בכך. זאת אומרת, אינני חושב ש י כ ו ל ה ל ה י ו ת ה פ ת ע ה ל צ ל י ח ת ה ת ע ל ה א נ י י כ ו ל ל ה ב ט י ח ה ת ר א ה ע ל נ ו ש א ה צ ל י ח ה".

" אנחנו רואים סימנים לכך שישנה תכנית. יותר מזה, מיראג'ים והנטרים הגיעו כבר וכאן המישור הטאקטי - אופרטיבי בקרבת החזית, ששם עדיין איננו רואים שום סימנים של התכוננות למלחמה בזמן הקרוב".

"... כאשר התחיל סאדאת לעורר את ה מ ל ח מ ה ה הערכה שלנו היתה שאחת המטרות שלו היא ש א נ ח נ ו כ ו נ כ ב ס ל פ נ י ק ה ו כ ו נ נ ג י י ס מ י ל ו א י ס...".

נספח 8 / ז

דברי ראש אמ"ן ב-17 ספטמבר 1973:

" היום הסיבה העיקרית מבחינה צבאית לכך שאין מלחמה היא ה ה ר ג ש ה ו ה ה ע ר כ ה ה ע ר ב י ת, ש כ ו ח ו ת ה א ו י ר ש ל ה מ א י נ מ מ ס פ י ק י מ ל מ ל ח מ ה אם איזה סיכוי להצלחה, כאשר הסיבה העיקרית לכך, כפי שנראה לערכים, היא העובדה שמטוסי הקרב הערבים אינם מסוגלים מבחינה טכנית להגיע, פרט (צ"ל כנראה: בפרט) למצרים, לשדות התעופה של חיל האוויר הישראלי בפרופיל נמוך עם מטען משמעותי של פצצות. מחר, ואני מדבר על ה ש נ י ס ה ק ו ר ו ב ו ת, עומדות מדינות ערב לקבל מספר ניכר של מטוסים שיוכלו לבצע את המשימות האלה, דבר שיכול להשפיע פסיכולוגית על הערכה הערבית שישנה דטרורציה בהרתעה הישראלית".

"למעשה הבעיה העיקרית העומדת לפנינו היא החשש, שכתוצאה מהתוספת
הנוכחית בחימוש ארצות ערב, כושר ההרתעה שלנו תפתח^(אנגלית), אני לא רואה
שלמרות כל התוספת הזו תהיה בארצות ערב ההרגשה שהם יכולים להכריע
את צה"ל, לכבוש את סיני ולנצח במערכות צבאיות גדולות".

ל ו ח ת פ ו צ ה

=====

עוֹתֵק מִסְפָּר

תפוצה

1	ראש אמ"ן
2	סגן ראמ"ן
3	קמנ"ר
4	ע' ראמ"ן
5	ע' הרמטכ"ל / אלי"מ רוטשילד
6	רמ"ח בקרה
7	אמ"ן / מחקר / ר' זירה מזרחית
8	אמ"ן / מחקר / ר' זירה מערבית
9	אמ"ן / מחקר / ר' ענף
10	אמ"ן / מחקר / ר' ענף
11	אמ"ן / מחקר / ר' ענף
12	אמ"ן / מחקר / ר' ענף
13	אמ"ן / מחקר / ר' ענף
14 - 15	מפקד ח.א. / ר' למד"ן אויר (2)
16 - 17	מפקד חיל הים / ר' מספן מודיעין (2)
18	רמ"ח איסוף
19	רמ"ח בטחון שדה
20	קמ"ן פיקוד צפון
21	קמ"ן פיקוד מרכז
22	קמ"ן פיקוד דרום
23	יח' 8200 / מפקד
24	יח' 8200 /
25	יח' 9700 / מפקד
26	מפקד בה"ד 15
27	מפקד הקורס הבינשרותי
28 - 29	ארכיון אמ"ן (2)
30 - 31	תיוק (2)

4

משורר הנעלה
אוביקן צה"ל ומערכת הנעלה

סוף התק

5000 (1.70)

23/78